Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ЕРА, 11 ЯНВАРЬ, 1990 ШУ. ★ № 4 (7817). ★ Мах 3 кеп.

Болхлой терко еш...

Грозненски «Дружба» яха картонажни фабрика болхлоша соахка планагIа лаьрхIачул совгIа арахийцай 173 эзар сома маьха товарни продукци, йоагIачул совгIа маьхалъяьккхай 88 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци.

МалагIа гIулакхаш да уж толамаш даха карагIдоалийтар? Цхьаццанахьа хувца йийзар оборудовани. Иштта, кхы а цхьаццадола хувцамаш а хилар цехашка. ШозлагIдале, из сона керттера а хет, къаьстта тIехьарча хана кулгалхоша социальни дешай йоакхо яр. Дикка кIезигбеннаб квартираш эша нах. Иштта тоаденнад болхлой быта а салаIара а хьалаш.

Производства эффективность лакхъяра доккха дакъа юкъекхухь боахама расчетагIа къахьегача бригадаша, хIаравар шин хьадер дикагIен дукхагIен хьаде безам болаш хул. ХIаьта кхоъ-йиъ смежни професси кара ца ерзаеш болхло вац, дисциплина чIоагIагIа я.

Хьаэцаргья я вай, масала, Бахмурзиев Микаила кулгалду закройщиканий бригада. МоллагIа декхар кхоачашдулургдолаш я из. ДIадахача шера план 110 процент кхоачашйир цо. ВорхI шу да Микаила укх фабрике къахьега.

Сенах латт цу бригада толамий къайле? Из латт эггара хьалха бригада барт — цхьоагIонах, кулгалхочун а хIара болхлочун а хьинарах. ХIаьта уж хьалаш коллективе вIаштIехьдаьхар ва Бахмурзиев Микаил.

Бригадера болхлой а ба йоккха говзал йолаш. цаI шоллагIчун метта дIаоттадургволаш. Царех я переплетчица Абабукарова Аминат.

Амината фабрике къахьега ткъо шу да. Цо хьалхебаь говзанчаш дукха ба.

Цу бригаде хьаьнала къахьегаш ба Джамалаева Мадина, Сельмурзаева Хьава, Хатуева Ася. Уж ба шоай балха тIа говзанчаш. Царех хIара яр лакха разряд йолаш я.

Ч. МАГОМЕДОВ.

СУРТАШ ТIА: 1. Бригадир М. Бахмурзиев, 2. Переплетчица А. Абабукарова, 3. Переплетчицаш М. Джамалаева, Х. Сельмурзаева, А. Хатуева.

И. ПЛИЕВА сурташ.

Яхьа дневник

ЛаьрхIар кхоачашду

Шоаш пятилетка диълагIча шера тIанийца декхараш хIара бетта тIехкхоачащдеш чакхбаьлар дIадахача шера «Малгобекнефть» НГДУ мехкдаьттахой. Цун керттердар да хьадоаккха мехкдаьттен гази тIа-тIа дукхагIа хилийтара тIадерзадаь цар дукха балхаш дар: къаьнача фонда скважинашта капитальнии лаьттан кIалхен ремонт а еш, уж болх бе йолаялийтар, йоагIачул дукхагIа хьанийцар бурувдеттарашкара керда скважинаш, тIоанашкара мехкдаьттен газн цIеньяь хьаяккхара тIаерзаяь организационно - технически мероприятеш чакхъяьхар. Цудухьа шера планагIа лаьрхIачул совгIа цар даьккхар 9100 тонн мехкдаьтта. ХIаьта заданел тIех яьккхар 18 миллиони 260 эзари кубически метр гаргта мехкдаьттаца хьайоагIа газ. Пачхаьалкхен планал совгIа цу юкъа маьхалъяьккхар 341 эзар сом мах бола товарни продукци.

Соахка паччахьалкхен планагIа бурувдеттарашкара хьа а ийца, болх бе йолаялийта езаш яр цар ялх керда скважина. ХIаьта болх бе йолаялийтар итт я. Дуккхача хана денз болх ца беш лаьттача йиъ скважинана капитальни ремонт а яь, мехкдаьтта дала йолаялийтар уж. Цу гIуллакхаша дикка дукхагIа хилийтар заданел тIех доаккхаш дола мехкдаьттен газн. Ший потребителашта продукци лоаттаяра дола договорни декхараш а дизза кхоачашдир НГДУ коллективо. Къахьегама овсарле лакхъяра шера план а 7 процент тIехкхоачашйир цо.

Уж толамаш доахача дизза дакъа лаьцача НГДУ промыслай коллективех цхьаккха яц паччахьалкхен планах меттел тIанийцача декхарех а толамца лоархIа ца еш. Царна юкъе къаьстта дика болх а беш, заданел тIех эггара дукхагIа мехкдаьттен газн йоаккхарех я Акинин Александри Ахриев Берснакъен керте латтача промыслай коллективаш.

Деша дай бац

Пятилетка диъалагIча шера доккхий декхараш тIанийцадар СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода болхлоша. Мишта кхоачашдаьд цар шоаш денна дош? Цу юкъа цар баьча балха итогашка хьежача чIоагIа ийрча да хьалхашка отта сурт. Товарни продукци арахецара пачхаьалкхен план 88,2 процент мара кхоачашъяьяц цар. Цу даькъе тIадиса паччахьалкхен декхараш 12 миллиони 717 эзари сома маьха да. Шоай потребителашта поставкаш яра планах а 92,5 процент мара лоархIабаьбац уж. Завода коллективо шин смежникашка дIа ца кхоачийташ йиcай бархI миллиони 119 эзари сома маьха тайп-тайпара химически продукци.

Иштта эсала да завода коллектива кхы мел дола технико-экономически хьоккамаш а. Халкъа эша товараш арахецара шера план 80,5 процент мара кхоачашъяьяц цо. Заданех лаьрхIачох из бахьан долаш бахача нахага дIа ца кхоачаш дисад йиъ миллион гаргга сома маьха уж товараш. Арахецача продукцега дIабода мах оттабаьча боарамал тIех хиларах предприятена хинна зе бIаьш эзараш сомаш да. Долче, экономически реформа кердача хьалашка керттера хьокхам лоархIача паччахьалкхенна пайда бара заданех а гаьнна лоархIаьяц из. Къахьегама овсарле лакхъяра шера задани 76,6 процент мара кхоачашъяьяц завода химикаша.

Иштта болх беча предприятерча цехех, производствех цхьаккха коллектив яц тIанийцача декхарех меттел паччахьалкхен планах а лоархIаеш. Къаьстта во болх беш я Чингарнев Заинды, Лисицин Владимир керте латтача производствайн Нырков Валентина кулгалдеча цехен коллективаш.

ЛерттIа доал ду

ШийтталагIча пятилетка шерашка къаьстта дика къахьегаш хьайоагIарех я «Южэнергохимзащита» яхача специализированни управленена чуйоагIача кавказски участка коллектив. Ханал диъ ди хьалха кхоачашйир цо дIадахача шера задани. Мукх ца юийташ оборудовани лораяра дукха балхаш дир цо «Грозэнерго» производственни объединене теплоэлектроцентралашка, Грозненски газ чакхйоахача заводе, Чир-Юртовски заводе, Дагестанерча фосфорни тухий заводе, кхычахьа.

Уж балхаш деча белгалбаьнна дика къахьийгар Гусев Валентина, Ахаев Султана, Понамарев Витале, Зданович Александра, кхычар.

Х. СУРУДЖАНЦ.

БАРТТАЙНА ДЕЗАЛ

БердакIал яхача юртара дукхагIбола нах Грозненски района «Советская Россия» яхача колхозе къахьегаш ба. Укхаза бах аз язде лаьрхIа Алихановгlар а. Ялхайтта шу да Айзана доярка йолаш укх боахаме болх бу. Из професси сий долаш хетац цхьабараштa. Цхьабакъда, Айзан из уйла йолаш яц. Цо хержар ший дега езаенна професси яр.

Айзан хьожаш йола доахан массаза диза, цIена хул. ХIара етт, ший цIи йоаккхаш, кулг хьокхаш хьоаст по. Дика болх барца белгалъяьнна я из. ДIадаха шу толаме чакх а даьккха, хIанз карарча шера планаш кхоачашъе дош деннад цо.

Укхаза дувцаргдац аз доахан цо мишта детт, цу гIулакха говзанч я из. Бакъда, цун йоIах дийцача бакъахьа хет. Цун цIи ПIаьтамат я. Из ялхлагIча классе деша ягIа. Бакъда, хIанзлехьа доярка балхах дика кхеташ я йиIиг. Школа яьккха яьлча, дояркалла болх бе безам болаш а я.

Алиханов Султан мехмастерской слесарь ва, кьонгаш Шаруддин Аптин механизатораш ба.

Султанаца духхьашха тха вIашагIкхетар хилар совхоза конторе. Из а укх юрта ваь а хьалхийна а ва. Ший вахарах лаьца дийцар цо. Совхозе слесаралла болх беш дIаболабир цо ший къахьегама никъ. Иштта механизатор а хиннав из. Ший балхах дика кхеташ, халонех ца кхераш хьавенав хIанзалца. Из массаза а хиннав бокъонца дола вахар довза безам болаш. Иштта хьалкхебаьб цо ший дезал а.

М. ГАДАЕВ.

Техника—кийчон мугIаре

СИХЕИ ТЕШАМЕИ

Урус-Мартановски района «Горец» совхозе техника кийчъяра къаьстта теркам тIабохийт. ХIаьта соахка гурахьа, укх Iай план-графикагIа тоа а яь дIаоттае езаш яр 32 трактор, еррига тIехьаювзаш йола инвентарь, доакъара культураш чуэца комбайнаш.

Урус - Мартана юрта йистте я совхоза мехмастерске. Доккхача коа ялат чуийду комбайнаш чархашта кIал дахчан гударгаш а оттаяь латт. Технадзоро дIадеххача тайпара даь хIама да из. Иштта латтача комбайний чархаш талхац.

Мастерске чудовл тхо. Де хIама доацаш лелаш саг вац цига. Цхьан трактора юхе болх беш болча моторага ладувгIаш массехк саг латтар. Царна юкъе бIаргавайра тхона мастерске заведующи Мунаев Султан.

Цехе латташ дIа-хьа дувцар кхетаде хала хургдолга ховш, тхо ший кабинете чудут цо. Пенаш тIа хьалъэхка тайп-тайпара графикаш яр. Царех цаI — планагIа тоае езари кийчон мугIаре дIаоттаяьри мел техника я хьахьокхаш яр. Сийнача къоаламца цу тIа даьча йоазоно тоаянза яраш белгалйоахар, цIеча — тоаяьраш. ЛоархI оаха тIеххьарчунца даь йоазув. Ткъаьи цаI да из. ХIаьта соахка планагIа йоагIаш хиннараш 18 трактор мара яцар.

— Царех, оахош тIанийца хиннача социалистически декхарга хьежжа, 20 соахка тIеххьарча квартале де доагIар даь мастерскера араьяккхар оаха, укх сахьате арайоаккхаргйолаш кхы цаI а я. Тоабаьча цун моторага ладувгIаш латтар тхо: сон, из йолча транспортни бригада начальник Такаев Шахиди, трактор лелаеш вола Тарсаев Зайндии, — дувц Мунаев Султана. — Вешта еррига тхоай техника, 23 феврале кхашкара балхаш де кийча хилийта дош деннад оаха. ЛаьрхIар кхоачашдуларгхиларах теша а теш.

Иштта овсаре къахьега эггара хьалха новкъостал ду, мастерске коллектив барт, цхьоагIо йолаш, хало нийсъелча кулгаш Iо а ца дохийташ из эшае Iема, хIаравар ший балха говзанча хиларо.

— Масала, тха токарь Ибрагимов Ваха. 1957 шера денз ва из мехмастерске къахьегаш. Цу юкъа йоккха опыт Iоаьй, — дувц Мунаев Султана. — Эша станок хилча, моллагIа оатхал хьае ховш ва. ХIаьта хIанз цо керда хьаераши тишъенначул тIехьагIа меттаувттаераши ма даггара хьежача заводе хьаяьчарех къоастае йиш йолаш хилац. Автомашиний яраш а тоаю. Цудухьа колленчати вал меттаоттае яхаш дехар деш из волча хIара дийнахьа дукха нах ух. ХIанз пенсе ва из. Цхьабакъда, балха тIа цунна тIехьхе могаш цхьаккха вац.

Иштта доккхал деш, дувц цо мотораш тоадеча Кадыров Мовлдех, аьшкапхьарах Саaев Хасмохьмадах, кхычарех.

— Уж бецаре тха йиш яцар. Техника, тIехьаювзаш йола инвентарь тоаеча эшача оатхалех кIезигагIа яле 30 процент керда хьа а ю, тишъенначул тIехьагIа метта а увттаю тха токараша, аьшка, цIаста пхьараша, — дувц дIахо С. Мунаева.

Дийнахьара норма тIехкхоачаш ца еш саг вац мастерске. Хьадечунга хьежжа да алапеш а. Масала, юкъера лаьрхIача 200 — 250 сом алапи эц цига къахьегаш мел волчо бетта.

Дика вIаштIехьдаьхад наьха балха хьалаш а. Делкъийга гаьна йоаццача совхоза столове хIама яа, болх чакхбаьлча котельне дувша кIала лувча йиш йолаш ва хIаравар. УнахцIенонна кхераме дола балхаш деш бараштa делкъийга мала шура лу. Тоъал йIайха я мастерске еррига цехашка. Цу дерригне йиш хулийт наха хьадер сихеи тешамеи деш къахьега.

Иштта цхьацца дувцаш тхо дагIаш, кабинета чу ши саг хьачувоагIа.

— Ераш ба аз бийца Такаев Шахиди тракторист Тарсаев Зайндии, — йоах Мунаева.

ХIаьтта тоаяь яьккхача трактора акт оттае Iоховш уж. Цунна дика оценка а оттаеш, акта кIал кулгаш язду Мунаевца цхьана кхаьнне а.

Тхо хьежача, иштта дика мах беш яр хьалха тоаяьча 21 трактора оттаяь акт а.

— Кховзткъа шиъ саг юкъе а воагIаш транспортни отряд я тха яр, — дувц Такаев Шахида. — Оаха хозрасчетагIа къахьег. ХIаьта декхарийла да лаьтта аха, из хьаьнде, юртбоахама культураш чуийе, фермашта доакъар, барда хьатIакхахьа, и. кх. дI. Къаьстта алапеш дац тха. ХIаранена доагIа ахча коллективо баьча балхах тийша да. Цудухьа тхоай техника тешаме тоаяр дез тхона.

ХIанзле совхозе йолчох 80 процент тIехьаювзаш йола инвентарь а тоаяьй. Из эггара хьалха кийчон мугIаре дIаоттаяьча бригадана, социалистически яхьа уеловешка хьежжа, 200 сом преми лургйолаш я. Из Исраилов Хьамзата кулгалдеча шоллагIча бригадана кхоачаргйолга гуш да хIанззе а. Шоай мел йола инвентарь ер керда шу хьатIакхачалехьа тоа а яь, Iай латтача хана мукхъюаргйоацаш машиний даьтта, басар а хьекха дIаоттайир цо.

Белгалдаккха доагIа, соахка чуэца дезар чудена, дIаде дезар дIадийна, зяба дерригa лаьтта аьха, кхашкара балхаш а цар кхыча бригадел хьалха кхоачашдаьлга.

Март бутт чакхбоалаш кийчйича боалаш боллаше а ялат чуэцаш йола шоай комбайнаш хIанзле тоаяьй механизатораша Расуев Абдурахмана, Цуцаев Зайнде, Такаев Шахида.

М. ХАМАТХАНОВ.

4 марта—Советашка хоржамаш

РЕГИСТРАЦИ ДIАХО ЕШ Я

Республика къахьегамхой коллективаша, общественни организацеша, бахача наха РСФСР а Нохч-ГIалгIай АССР а халкъа депуташ харжара овттабаьча кандидаташта регистраци елга дIахо хьош да. Иштта, № 143 йолча Гойтински окружной хоржамий округе Нохч-ГIалгIай АССР халкъа депутата кандидат оттаваьвар виъ саг: «Чечингдорстрой» ГСП битумни установка оператор Вацуев Абдул Зимаевич, Урус - Мартановский района «Солнечный» совхоза директор Дидаев Ибрагим Магомедович, цу боахама тракторно - кхаш леладеча бригада бригадир Яшуркаев Муса Исаевичи Урус-Мартановски района Гойтински № 1 йолча юкъерча школа хьехархо Сагариева Зара Вагаевнан. Укх деношка хиннача № 143 йолча Гойтински округа хоржамий комиссе заседане лакхе цIераш яьхача виъ кандидата регистраци яьй.

Цхьайолча округашка мандат цаI мара еце а депуташ харжара дукха альтернативни кандидатураш оттаяьй. Масала, № 882 йолча Заводской территориальни хоржамий округе гIолла РСФСР халкъа депуташ харжара 18 кандидат ва. Цудухьа, окружной хоржамий комиссес лаьрхIад царна регистраци елга массехк доакъоех декъа. 18 кандидатех хIанзарчоа регистраци пхиннена яьй. Уж ба Кавказски территориальни координационно - информацоини центра начальник З. М. Магомедов, А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьттачакхдоахача завода № 16 йолча установка воккхагIвола оператор В. П. Пантелеев, «Чечингстрой» производственни гIишлон - монтажни объединене ЖКК юрис-консульт В. А. Сайгадинов, Н. Анисимова цIерагIча мехкдаьттен гази чакхйоахача завода технологе отдела начальник Г. И. Минец, «Чечингстрой» ПСМО № 1 йолча хозрасчетни арендин управлене бригадир Ш. Хаджиев. Кхыча кандидаташта регистраци елга укх округе дIахо хьоргда.

НГIАССР халкъа депуташ харжара оттабаьча кандидаташта регистраци е болабеннаб Наурски районе. Укхаза № 120 йолча Мекенски округе гIолла окружной хоржамий комиссе заседане регистраци йир кандидаташта халкъа депутатий Наурски районни совета председателa С. С. Аюбовнеи «Терский» совхоза директора А. А. Шундулаевнеи.

Город Грозне № 17 йолча Тухачевски хоржамий округе гIолла Нохч-ГIалгIай АССР халкъа депутаталла харжара кандидат оттаяьча трамвайно - троллейбусни управлене трамвая водителa Хромченко Лидия Александровнайна регистраци йир самардийнахьа цу округа хоржамий комиссе.

Иштта цу дийнахьа хилар Нохч - ГIалгIай АССР халкъа депуташ харжара Назрановски района № 109 йолча Барсукински округа хоржамий комиссе заседани а. Укхаза регистраци йир ялх кандидата. Цар цIераш йоахаргья вай: халкъа депутатий Назрановски районни совета председатель Бондарь Анатолий Петрович, Назрановски райисполкома председатела заместитель Батыжев Хасан Мусаевич, парте Назрановски райкома организационно - партийни балха заведующи Манкиев Магомед Султанович, «Назрановский» совхоза экономист Тутаев Рамзан Исаевичи Назрановски райпо коопторга заготовитель Долгиев Муса Хаматхановичи.

Массане юкъара гIулакх

КПСС областной комитета хьалхарча секретара Д. Г. Завгаева грозненски № 1 йолча берий поликлинике медицински болхлошца вIашагIкхетар хилар. Парте городской а районни а комитетий секретараша, боахамий кулгалхоша, республикерча унахцIено лораярца юкъарчал доацаш гIулакх дараца дакъа лоацаш дола из лоархIаме къамаьл дара из моттиг цIаьхха дагадеха хержа яцар: поликлиника дика материально - технически база я, укхаза наха гIулакх дара боарам лакха ба. Бакъахьа хетар, Д. Г. Завгаевс белгалма даьккхара, цу опыта кхыча дарба деча учрежденей болхлоша теркам тIабахийтача.

Республика унахцIено лораечара гIулакхий хьал геттара во да: материальни база эсала я, керттерча даькъе, юртара больницаши поликлиникаши царна лаьрхIа йоацача помещенешка я, лораш тоъац. Нохч-ГIалгIайче 10 эзар сага кхоачача маьнгешка диллача мехка тIехьарча моттиге латт, медицински болхлой къахьегама хьалаш во да.

Из хьал кхы а чоалхане дерзаду экологически проблемас. УнахцIено лораеча долча воча хьалаца цу дерригне, вай вахарерча лоархIамерча сферара ийрча сурт хьагойт.

Д. Г. Завгаевс енна информаци яьшхар вIашагIкхетара доакъашхоша: грозненски № 1 йолча берий поликлиника керттерча лора Д. А.-Х. Аддаева, КПСС Шалински райкома хьалхарча секретара Ю. Д. Усамова, туберкулезни больница керттерча лора Л. В. Рагозинас, № 2 йолча роддома керттерча лора С. Р. Хубаевас, иштта кхычар. Цар чIоагIа новкъа долаш, цу ханна дикагIча оагIорахьа хувцамаш хургхиларах теша а тешаш, дувцар дукхагIйолча хана керттера лор гIишлонхочун, завхоза меттала болх бе безаш хиларах. Цхьайолча хана, гIишлон материалаш, больничии транспорта лаьрхIа запчасташ хьаэцара база, предприяте цу е вокх кулгалхочоа тIаваха хала хулгах. Медицински болхлоша раьза а боацаш дувцар районни кулгалхоша унахцIено лораяра эшараштa йоагIа терко ца ярах. Медицински учрежденешка кхоачамболаш технологически оборудовани, медтехника яц, во вIаштIехьбаьккхаб телефонни бувзам, больницеш лерттIа кхачанца Iалашъяц. Республике ледара оттабаьб профилактически болх, цу даькъе медикаш хьаллацац предприятей кулгалхоша. Больницаш хьалъяра увттаю проекташ перспективни йоацаш, уж оттаеча хана региона башхалонаш теркал ца еш дукхха моттигаш нийслу.

Цу лоархIамеча, массане теркам тIаозача къамаьла итог еш Д. Г. Завгаевс белгалдаьккхар, хIанз медицински отраслаца партийни органаша леладу гIулакх дикагIча оагIорахьа хувцалуш латтилга. Ховш ма хиллара, КПСС обкома здане чу эггара кердагIйолча оборудованеца Iалашъяь республикански диагностически центр хургья. Кадрови дешаш къоастадара цхьацца гIулакхаш деш латт: Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен университете хьаелларгья медицински факультет. Медицински училища материальни база тоаяра де дезар дергда.

ТIаккха вIашагIкхетара доакъашхой функциональни диагностика, иглорефлексотерапе, массажни кабинеташка, иштта кхычахьа хьежар.

Парте райкома пленум

Укх деношка КПСС Заводской райкома пленум хилар. Цига дийцар организационни дош — парте районни комитета хьалхара секретарь харжар.

Хоржамаш альтернативни ларда тIа хилар. ИийцачултIехьагIа къайлагIа кхаж тоссаргболаш бюллетенаш тIа дIаязвир ши кандидат. Хоржамаш даьчул тIехьагIа парте Заводской райкома хьалхарча секретаралла хержар хилар В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода директор хинна Саломатин Владимир Иванович.

Пленума балха дакъа лоацаш хилар КПСС Грозненски горкома хьалхара секретарь, парте Нохч - ГIалгIай обкома бюро член В. А. Куценкои парте областной комитета организационно-партийнии кадровии балха отдела заведующи, КПСС обкома бюро членалла кандидат В. М. Данилеци.

СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ

СССР Министрий Советo решени яьй 1990 шера 10 январе денз ювелирни изделештеи маьха деза долча металлех яьча изделештеи маьхаш юкъера лаьрхIача 50 процент тIатохаргдолаш. Цу боараме лакхлургда бахача нахагара маьха деза дола металлаш дIачуэцара маьхаш а.

Кхы тIа хьабаь пайда дIахьожабергба 1990 шера белгалъяьча социальни программашта финансировани яра.

КПСС XXVIII съезда накъадолхаш

Беррига низ—болх тоабара

Проблемаш, проблемаш... Фу дувцаргда царех? Уж цхьатарра а чоалхане а я Грозненски районе, вай ерригача республике, деррига боахамашка а. Нагахьа санна, Кхачан программах, нах чубаха цӀенош хьалдарах, унахцӀено лораярах, торговлех, кхычох аьлча-м, оаха цхьа хӀама ду е де гӀерт, бакъда, экономика дешаш, гонахьара Ӏалам тоадара дешаш тхона дицденна, шоаш хиннача меттахьа ца доалаш диссача латта дукха ха я. Тха совхоза коллективана, цун центральни усадьбе бахача наха из проблемай проблема я. Бахача наьха садукъ «Грознефтеоргсинтез» объединене предприятеша феца хьаарауххийтача бӀехача хӀамаша. Октябрьски яха юрт чулаьца гоннахьа яда мехкдаьтта чакхдоахача заводаша аракхувса нувхаш. «Сердало» газета тӀа гӀолла аз дех НГӀАССР Министрий Совете йолча «Госкомприрода» кулгалхошкара цу гӀулакха теркам тӀабахийтар, юрт бӀехъергйоацаш гӀулакхаш дайтар а.

1989 шу тха боахамо чакхдаьккхар толамаш во доацаш. Паччахьалкхенна дулхи шурей дӀаялара шера план кхоачашйир цхьайтта бетта. ХӀаьта декабрь бетта планал тӀех оаха Грозне бахача нахага ехкар 150 тонн шурей 30 тонн дулхи. Иштта ка ялар бахьан долаш тха йиш хилар тхоай болхлой социальни хьашташ кхоачашде доладала.

Масала, 1989 шера къаьнача цӀеношка 30 квартира чу, хӀаьта иштта бахача наьха цӀеношка газ йиллийтай. 40 квартира чу газ йиллийта болх беш ба. 1990 шера 500 квадратни метр кӀийле йола 10-нел кӀезигагӀа йоацаш квартираш хургйола цӀенош хьалдергда, боахама чура цхьа километр никъ булларгба. Бахача наха шоашта цӀенош хьалдара лаьттан 90 участок еннай. 1989 шера оаха цӀенхаштта дир бахача наха шоаш кхачан продукташца Ӏалашбара гӀулайх. Из де лерхӀаш совхоза болхлошта делар 70 Ӏаса, 300 хурск, 700 тонн йол, 300 тонн комбикорм, баьцадаараш, сомаш. Из гӀулакх дӀахо а дергда.

Тха юрта болх беш пхиъ тика я. Цар чу йохкаш я кхачан продукташи промышленни товараши. Партийни комитето профкомацей къахьегама коллектива советацей цхьана дефицитни товараш нийсса дӀа-са декъарга хьажара массехк комисси вӀашагӀтехай. Уж хьож тӀема ветеранаштей пенсионераштей луш долча товарашка а.

Иштта деча гӀулакхашца лакхлу коммунистий сий, хоалуш толамаш даьха а кулгалдуй лостам телен низ хиларга хьежжа парте статус меттаоттаяь а накъагӀоргда тхо вай парте XXVIII съезда.

В. МАРЬИНА,
«Молочный № 1» совхоза парткома секретарь, КПСС Грозненски райкома член.

Вай—производства дай

Хьайгара дӀаволале

Атта хиланзар тха коллектива 1989 шу. ХӀаьта а хьалхарча шерашца нийсдича оаха гойта производственни хьокхамаш дикагӀа хилар. Халкъа хоатта товараш арахецара планагара дӀа мел нийкха производственни заданеш кхоачашйир заводо. Цифраш кхы Ӏаяха лакха еце а тха карагӀдаьлар дӀадахача шера предприяте экономически хьал дикка тоаде. Цо хьахьокх завод цхьан метте ца лаьтталга, из дикагӀча оагӀорахьа дегӀаахара юхьигаш гучаяьналга.

Хеталора, цу гӀулакха массава а гӀадваха хила везакх тха коллективе, аьнна. Цхьабакъда, цунах сона боккха тоам хилар аьлча, нийсса хургдацар. ХӀана? Оаха даьр, де йиш йолчох ах мара дац. Цхьатарра а дика къахьийганзар ерригача участкашей цехашей, пайда ца эцаш йисар дукха таронаш. Царех цаӀ яр, хӀаране шийна тӀадиллача гӀулакха лакха бехктокхам хила безалга. Вайна тӀеххьарча хана каст-каста хоз: «Болхло-ший производства да», яха дешаш. ТӀаккха хиларий тхоах тхоай производства бокъонца дола дай? Хиланзар. Цун бахьан да уж дешаш, цар маӀан оаха харцахьа кхетадар. Кулгалхошкара доал хьа а даьккха, болхлошта дӀабедолларах царех дай хилац. Дерригнена кулгалхо кӀалвилла а ца гӀерташ, эггара хьалха хӀаравар ший балха моттиге порядоки дисциплинеи лоаттаеш, из тоаяра а цунах дикагӀа пайда ийбара а деррига хьаькъали низи дӀатӀабохийташ ца хилча цунах дика да хила йиш яц.

Тхоай коллектива вахаре цхьадола масалаш доаладергда аз. 1989 шера планаш кхоачашъяра байнача цхьан декабрь бетта сверлилка лаьрхӀа 50 эзар комплектующи изделеш хьае езаш дар тхо. Хьалхашка эттар доккха а чоалхане а декхар дар, хӀана аьлча, хьалхагӀа бетта 36—38 эзар деталел дукхагӀа оаха цӀакха а арахийца яцар уж. Комплектующи деталаш хьаер механически цех я. Из декхар кхоачашдар духьа оаха механически цеха новкъосталла декабрь бетта дӀахьожабир тхой инструментальни участка начальник Я. Чахкиев, ремонтно-механически участка начальник М.-С. Бакаев, цхьабола мастераши болхлойи. ХӀаьта цунах гӀулакх а хилар. Механически цех лоархӀайир цу декхарах. Долче, ерригача заводо кхоачашйир шера йола планаш.

Цхьабараштта хетадала тарлу, кхы тӀа а низаш оарцагӀ а даьха, кхычахьара эшар дӀа тӀа а денна цеха план хьалъяьккхар, аьнна. Амма, из иштта дац. Цигача дӀабахийтача наха цеха чура таронаш болх бе йолаялийтар: болх лерттӀа вӀаштӀехьбаьккхар, порядоки дисциплинеи чӀоагӀийир. Вешта аьлча, цо хьахьекхар механически цеха кулгалхоша, мастераша, болхлоша шоай гӀулакх бехктокхам а ца хеташ леладаьлга. Укхазара цхьа вывод ю: хьай производства бокъонца да хила воалле, эггара хьалха хьайгара дӀаволавала веза. Кулгалхой меттахьа баларга а ца хьежаш, болхло ше хила веза инициатива йолаш. ТӀаккха ваха моттиг хургъяц цунна а, хувцаезаргья шийн оамалаш, кулгалдара стили методаши. Масала, хӀара шера пайдане йоаца ханага диллача къаенна, дӀахо кхы дегӀайоалае йиш йоаца продукци хьае декхарийла ю завод тха министерствас. Из хьатӀа а ийце, болх бе доладу тхо. Цхьабакъда, цхьаккха а хьажац ак ала, из арахецар пайдане гӀулакх доацилгах министерстве багӀараш дӀакхетабе. ХӀаравар юхечун бӀара а хьежаш, цо дерг ма дий из, яхаш вагӀа. ХӀаьта шийн инициатива яц. Мегацарий тха къахьегама коллектива совето болхлошцей завода специалисташцей цхьана эшаш йола техническо расчеташ а яь, инициатива порядкагӀа, министерствага тхоай предложенеш хьалъяхьийта? Мегар. Де дезаш а дар из. Амма, тхо кулгалхоша из дарга хьежаш дагӀа. ХӀаьта цар денал тоъац министерствана духьалбовла. Цун пурамагӀа доацаш гӀа баккха тигац цар.

Из хургдацар, нагахьа санна къахьегама коллектива совет а болхлой шоаш а тӀехьашка а ца бувлаш, пайдане гӀулакх чакхдаккха дӀагӀертаре. Масала, тха заводе жоп луш саг а воацаш дукха йов сверлильни машинкай редуктораши двигателаши. Цу ийрчача хӀаманна наькъаш къовлара соахка цхьа дика предложени еннаяр оаха. Цун маӀан сенах латтар аьлча, из латтар деталаш конвейерах чакхъялара, лелара маршрутни карташ юкъедоаладарах. Кхыча тайпара аьлча, заготовкаш хьательча автоматни участкера денз сверлилкаш хьагулаеча цехе кхаччалца деталашца цхьана цехагара цехагӀа лелаш документаш хила деза. ТӀаккха лечкъа ергьяцар деталеш болхлоша а мастераша а, уж харцахьа йохкаргъяцар. ХӀана аьлча, деталашца цхьана лелача документаш тӀа хӀара мастер декхарийла хургвар мел оатхал хьанийца а дӀахо, конвейерах, кхыча участке дӀаеннай а дӀаязде. Уж нийшача гуш хургдар цу гӀулакха хаьдда бехкевар малав. Цул совгӀа, цу методо новкъостал дергдар цӀенъяь брак дӀаяккха а. ХӀана аьлча, брак яьр малав а ховш хургдар.

Цу тайпарча методагӀа болх беш, тха санна йола предприятеш дукха я тахан вай мехка. Масал доаладе гаьна ваха везац, маршрутни карташ юкъедоаладаь дукха ха я Грозненски «Электроприбор» заводе. Цунах коллектива Ӏалаьмате боккха пайда а боал. Цудухьа из дош оаха дийцадар лаьрххӀа завода йийллача партийни собране. Коммунисташа а парте боацараша а соцам тӀанийцар из метод тха коллектива балха юкъейоалае, аьнна.

Фу хилар цунах? Администрацес кхоачашбинзар из соцам, болхлой предложени дӀатӀаэца тиганзар. Из дича каьхаташца дукха болх бе безаргба, аьнна бахьан даьккхар. Цул дикагӀа ма дий дукхагӀа мастераши кладовщикаши балха хьа а ийца тӀахьожам лирбича, аьлар. Цхьабакъда, массанена шаьра ховш да наьха бехктокхам айбергбола, бухсоццаш хьахулар дукхагӀен дикагӀеи хилийтара безам тӀагӀоргбола экономически методаш юкъайоалаярца мара, мастераш е кладовщикаш дукхагӀа хиннабар, аьнна цунах гӀулакх хургдоацилга. ХӀаьта а тхоай предложени чанхъяккхара дӀатӀатеӀанзар тхо. Администрацес «ак» ма аьллинге а, юхаьлар завода партбюро а.

Лакхе аз белгал ма даккхара, дӀадахача шера завод лоархӀайинзар халкъа хоатташ дола товараш арахецара планах. Тха санна йолча предприятена эхь да цу тайпара гӀулакх нийсдалийтар. Уж товараш шортта а тайп-тайпара а хьаде йиш я тха тхоай бийдалах хьайоалача отходех. Тхога йолаш я эшаш йола оборудовани. ХӀаьта кхычахьара новкъостал дарга а ца хьежаш, моллагӀа а халкъа хоатта товар арахецара эшаш йола оснастка хьае таро я. ХӀара цехе халкъа хоатта товараш хьаделга вӀаштӀехьдаккха мегаргдар. Цунга дӀадодар геттара а кӀезига хургдар, цхьабакъда, боккха хургбар хьахула пайда. ТӀаккха аьттув хургбар лоацачча хана социальни проблемаш къоастае, керда станокаши оборудовании хьаэца.

Из деррига а хургдар, нагахьа санна массава а тохавелча, хӀаране кердадар а пайданедар а юкъедоаладеча дакъа лаьцача. Амма, тха завода инженерно - техническо болхлоша цу хьакъехьа мелал гучайоалийт, эшаш йола чертежаш хьаеш кхы тӀа а къахьега безам бац. Цудухьа, цу тайпарча хьале коллектив шийн гӀулакха да ше хулилга дувца эшац, деррига а доал хьалха санна ведомстваги министерстваги кара дода.

А. КОТИЕВ,
Назрановски «Электроинструмент» завода слесарь - лекальщик, къахьегама коллектива совета председатель.

Шу беркате хилар

Белгалбаьнна дика къахьийгар дӀадахача пятилетка диълагӀча шера Грозненски газ чакхйоахача завода болхлоша. Цудухьа дерригача технико - экономически хьокхамий паччахьалкхен план ханал хьалха кхоачашйир цар. Мехка халкъа боахамга заданел тӀех дӀакхачийтар шин миллион совгӀа сома маьха товарни продукци. Цу даькъе планагӀа лаьрхӀачул совгӀа кийчйир 15 эзар тонн коача газ, йиъ эзар тонн стабильни доаца газови бензин, 55 эзар кубически метр бензин хьакъоастадаь йола газ, йиъ эзар тонн этан, кхыйола продукци.

Башха - дика къахьегама толамаш даьхар цар кхыдолча технико - экономически хьокхамий даькъе а. Ший потребителашта продукци лоаттаяра дола договорни декхараш а толамца кхоачашдаьд завода коллективо. Мехкдаьттаца хьайоагӀа газ чакхъяхара технологи эргаьккха тоаярах, халача балхашта механизации автоматизации ярах, къахьегамей производственний дисциплина чӀоагӀъярах къахьегама овсарле лакхъяра задани итт процент тӀеххкоачашъяьй цо. Духхьал из лакхъяра чотагӀа хьаяьй планал тӀех ара мел хийца продукци.

Планал тӀех продукци маьхалъяккхарах, кхом барен хьурмат дарен режим чӀоагӀъярах, арахецача продукцега дӀабода мах планагӀа лаьрхӀачул 8,7 процент лохбарах заданел тӀех шин миллиони 400 эзари сом пайда баьб предприяте болхлоша паччахьалкхенна.

Уж толамаш доахача къаьстта дика болх барца белгалъяьнна я инженер Равинский Валентин Дмитриевич керте латтача резервуарни паркий коллектив, операторaш Абрамян Ивая, Бутузова Раиса, Безрученко Людмила, слесарь Шерипов Кудус, машинист Баранова Вера, кхыбараш.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

* * *

Дика къахьегаш чакхдаьккхар пятилетка диълагӀа шу Карабулакски химически реагентий завода болхлоша. План ханал хьалха кхоачашйир цар. Заданел тӀех арахийцар 372 эзар сома маьха химически реагенташ.

Паччахьалкхенна шин миллиони 254 эзари сом пайда бир завода болхлоша. Из хул планагӀа лаьрхӀачул 314 эзар сом дукхагӀа. Потребителашта продукци лоаттаяра дола договорни декхараш а кхоачашдир цар.

Оттабаьча боарамал тӀех арахийцар пхи эзар гаргга сом мах бола халкъа эша товараш. ДикагӀйола технологи балха юкъекхувларах, кулгашца деча халача балхашта механизации автоматизации ярах, исполнительский производственний дисциплина чӀоагӀъярах къахьегама овсарле лакхъяра шера план дикка тӀеххкоачашйир заводa коллективо. Духхьал из лакхъяра чотагӀа хьайир заданел тӀех ара мел хийца товарни продукци.

Соахка карагӀдаьнначох кхоачам бе дага яц завода коллектив. Масала, январь бетта хьалхарча декаде задани дикка тӀеххкоачашъяьй цо. Укх деношка къаьстта дика болх беш я Коломыцев Александра кулгалдеча цхьоалагӀча технологически цеха коллектив. Ерригача заводе планал тӀех арахецача продукцех дукхагӀъяр цо хьаеш я.

* * *

ТӀехдика къахьийгар шийтталагӀча пятилетка диълагӀча шера «Октябрьнефть» НГДУ мехкдаьттахоша. Ханал пхи ди хьалха кхоачашйир цар дерригача технико-экономически хьокхамий шера план. Заданел тӀех цар даьккхар ткъо эзар тонн совгӀа мехкдаьттен 70 миллион кубически метр совгӀа мехкдаьттаца хьайоагӀа гази. Паччахьалкхен планагӀа лаьрхӀачул совгӀа маьхалъяьккхар 700 эзар сома маьха товарни продукци.

Иштта башха-дика да НГДУ коллектива кхы мел дола технико-экономически хьокхамаш а. Ший потребителашта продукци лоаттаяра дола договорни декхараш а толамца кхоачашдир цо дӀадахача шера Скважинех пайда эцара коэффициент дикка лакхйир. Къахьегама овсарле лакхъяра задани пхи процент совгӀа тӀеххкоачашйир мехкдаьттахоша.

Доагора-энергетически ресурсаш, мехкдаьтта, кхы мел йола материалаш зехьа ца йоаеш, кхоярах, продукци маьхалъяккхара задани дикка тӀеххкоачашъярах планагӀа лаьрхӀачул совгӀа кхобӀаь эзар сомал тӀех пайда бир цар паччахьалкхенна.

Уж толамаш доахача къаьстта дика къахьийгар инженер Асатуров Владимир Александрович керте латтача шоллагӀча промысла коллективо. Башха-дика производственни хьокхамаш дахарца хадданза шоай новкъосташта хьокхам телаш хьабоагӀаш ба мехкдаьттен гази йоахача операторaш С. Дмитриев, И. Ковтун, А. Щекин, А. Данилов, В. Мишуточкин, мастер Н. Козыренко, кхы дукха бараш а. Цар массаза а технологически режим нийса а лелаеш, дикка тӀеххкоачашъю шоай сменни нормаш. БӀубенна къахьегаш дӀадоладаьд цар пятилетка тӀеххьара шу а.

Г. МАГОМЕДОВ.

АДАМА КЪАХЬЕГАМА НАЬКЪАШ

«Вокхха хилча шофер хургва сох. ТӀаккха сай безам мелб хехкалургва со...» ЗӀамагӀволча хана, иштта уйла ца еш нагахьа кӀаьнк хургвац.

Школе деша вагӀача хана шофер хила лаьрхӀар Бурсагов Адама а. Цудухьа итт класс яьккха воаллашехьа водителий курсашка дӀаделар цо ший каьхаташ.

Дийша воаллашехьа «Гикаловский» яхача производственни объединене балха эттар. ХӀаьта, кердача шофера «ГАЗ-53» яха грузовик елар. Бакъда, машина къаьна яр. Цунна бӀарахьежача а ховш дар цу тӀа болх баь хийла да дӀавахалга. Капитальни ремонт ца йича кхы болх бе пайдана яцар из. Бакъда, машина тоаеш дукха къахьега дийзар Адама. ХӀаьта а иштта машен нийсъяларах дика аьттув баьлар цун ХӀана аьлча, цкъадале шийна хьалхашка этта хало эшайир цо. ШозлагӀадале, къаьстта къонача водителашта эшаш болча слесарий балхах дика кхийтар из.

Боахама кулгалхой раьза ба Адама, — машен массехана лелаш я, шийга де аьннар дика хьаду.

Кхо шу хьалха Гикаловски консервни заводе болх бе дӀавахар из. Укхаза а еха «ЗИЛ-130» кхаьчар. Бакъда, из воханзар. Тоае эттар. Цхьа бутт баьлча из тоа а яь, гаражера араваьлар из, Къахьегам дукха беза Адама. Цунна хетачох, ше хьадеш дола хӀама дукха дезаш хила веза саг. ТӀаккха моллагӀа хало эшае атта хургда.

Къонача водитело дика къахьегалга ца зувш дисанзар. Завода дикагӀвола водитель из хиларга хьежжа, керда машен елар цунна ХӀаьта, тахан кхы а дикагӀа къахьег цо. Производственни хьокхамаш 130 — 150 процент лакхденнад.

ХӀанз Бурсагов Адам шийн класность лакхъе гӀерташ ва.

— Тха къона водитель, Бурсагов Адам массанахьа кхоаву, — йоах завода прораба Исаев Руслан - Бека. — Балха массаза хьалха а латташ, шийн декхарех дика лоархӀавеш хьавоагӀа из. Кхыча тайпара хила йиш яц, хӀана аьлча, ше коммунист хилара тарра шийна тӀадиллла декхар дизза, бехктокхамца кхоачашдеш саг ва из. Из цун керттера оамал я.

С.-М. ЯСУЕВ.

ХЬАЛХАЛАТТАРАШ

Сунженски райтопсбыта коллективо хьинаре къахьегаш чакхдаьккхар дӀадаха шу. Цо маьхалъяьккхар 653,9 эзар сома маьха продукци, план 103 процент кхоачаш а еш. Дизза кхоачаш ду бахача наха гӀулакхаш делга а.

Во дац кхыдола хьокхамаш а. Масала, тиша аьшк дӀачуделар 11 тонн, кходир дукха бензини электроэнергии.

— Соахка укх хана хинначунца нийсдича къахьегама овсарле 19 процент лакхъе аьттув баьннаб тха, — йоах райтопсбыта начальника Д. Цечоева. — Тха хьалашка хьежача из толам ба.

Шоай гӀулакх дизза кхоачашдарца белгалбаьнна нах кӀезига бац укхаза. Царех ба тракторист Хашиев Мухьмад, водителаш ХашиевгӀар Ахьмади Башири. Дика дӀадоладаьд цар карара шу а.

М. ЭРЗИЕВ.

СУРТА ТӀА: моллагӀа справка, информаци хьаэца йиш я халкъа депутата укх тайпарча персональни компьютера новкъосталца.

В. СОЗИНОВА сурт. ТАСС фотохроника.

Зуламаца—лира къовсам

ДОАГӀАЧУННА ТАӀАЗАР ДЕ

Укх тӀеххьарча шерашка Сунженски районе дукха нийсденнад бахача наьха хӀамаши доахани лечкъадеш дола гӀулакхаш. Къуй гучабахара милицей прокуратурай, доагӀа таӀазар дара судой фу ду? Из хаттар дир тха штате воацача корреспондента Т. Хашиева Сунженски района правоохранительни органий цхьаболча викалашка.

Жоп. (Прокурора вокхагӀвола гӀонча С. М. Малсаков). Цхьан тайпара цу хаттара жоп дала йиш яц, цхьабакъда, ха деза зуламаш кӀезиглуш хилар. Нагахьа санна 1986 шера районе 402 зулам даь хиннадале, 1988 шера хиннараш 294 мара дацар. Из да правоохранительни органаша советски, партийнии комсомольски организацешца цхьана болх бар. Ала деза, дукха да гучадаханза дола зуламаш а.

Хаттар. Районе баха нах раьза бац шоай хӀамаши доахани дов яхаш, ма дарра аьлча, коара, улица тӀара, Ӏулцара дӀакхувл уж. МалагӀа бахьан долаш да из?

Жоп. 1988 шера 66 моттиг хиннай бахача наьха хӀамаш лечкъаеш, 19 моттиг паччахьалкхен хӀамаш йовш. Царех дукхагӀа яраш гуча ца йоалаш йисай. Керттера бахьан — РОВД уголовни розыска болх во бар, бахача нахаца бувзам ца хилар. Къаьстта во латт лечкъаду доахан гучадахар. ДукхагӀа болча наха шоай доахан дайча, ханнахьа хоам бац, уж шоай низаца хьалохаргда мотташ.

Хаттар. Цхьа шу совгӀа ха яьннай 1988 шера июнь бетта А. Мейриева, Х. Мейриевай коара ялх бежан гучадаьнна. Уж цигара хьакора а даь чудигаьраш ба А. Цечоев, Б. Цечоева, Х. Хандарова, Ф Тумгоева, Т. Котиева. ХӀаьта царел тӀехьа венача А. Хашиевна дӀаденнадац шийн бежан. Цу наха дукханахьа каьхаташ яздаьд, уж дерригаш а укхаза юхаахийтад. Мишта хьабоастаргба из орг?

Жоп. Гурахьа 1987 шера цу наьха Ӏаьсий дажачара дайнад, цхьабакъда, шоай ханна РОВД хоам баьбац цар. 1988 шера июнь бетта МейриевгӀар коара гучадаьнна шоай доахан чудигад цар. Уж лочкъадар хьакъехьа Сунженски халкъа судо уголовни гӀулакх айдаьд, хӀанзарча хана следстви еш я.

Хаттар. Хьона тӀадилладар МейриевгӀар коара гучадаьннача доахан уголовни гӀулакх тахка аьнна. Фу хиннад хьа тохкамах?

Жоп. (Балаев Ю. А. — РОВД следователь). РОВД следственни отделе дера прокуратурера, Орджоникидзевски станице бахача наьха Ӏаьсий лочкъадарах дола уголовни гӀулакх. Из тахка, аьнна сона тӀадиллар. Лоткъам ийцача Х. Мейриевас аьлар, ше уж Орджоникидзевски станицерча базар тӀара ийцад, цхьабакъда, хьангара ийцад хьаала магаанзар. Уж Ӏаьсий ийца нах лаха уголовни розыскерча болхлошта тӀадиллад.

Хаттар. Ассиновски станице яхача Гадаборшевай кхо бежан лочкъадаьд. Шийн ханнахьа хоам бе аьнна, заявлени а ийца яхай из участкови инспектор А. Макуев волча. Мишта чакхдаьннад из гӀулакх?

Жоп. Гадаборшевас язъяьча заявленега законо яххача тайпара хьежавац А. Макуев, ма дарра аьлча, из гӀулакх къайладахьа веннав из. 1989 шера апрель бетта прокуратуре заявлени язйир цо. Цунах лаьца уголовни гӀулакх а айдеш, А. Макуевна дисциплинарни бехк баьб.

Хаттар. Халкъа суде Х. Мейриевас искови заявлени язъяьй шийн коара пхи бежан харцахьа чудигад, дувцачох базар тӀара ийца хиннa, иштта Х. Мейриевас хьа ца луш диса шийн бежан дӀадехаш искови заявлени язъяьй А. Хашиевс а. Ха безам бар са, хӀанзалца из гӀулакх хӀана къоастадац судо?

Жоп. (Точиев Б. С. — халкъа судахо). Гурахьа 1988 шера Х. Мейриевас суде искови заявлени язйир Орджоникидзевски станицерча базар тӀара ше ийцача ялх Ӏасилгех пхи Ӏасилг бокъо йоацаш, лакхе язбаьча наха шийн коара дӀадигад аьнна, бакъда, ийца нах хьабувца маганзар цунна. Цудухьа судо РСФСР ЦК 144 ст. г д. яххача тайпара (граждений хӀамаш лочкъаяр) уголовни гӀулакх айдаьд, из дӀахо тахка аьнна района прокурорага дӀадахьийтад. Х. Мейриевай искови заявлене гӀулакх соцадаьд беш бола тохкам чакхбаллалца. А. Хашиева искови заявлени дӀахо тахка, аьнна РОВД дӀаяхьийтай.

Хаттар. Сунженски районе бахача наха ховш да Троицке вахача гражданина П, етт лочкъабаьчул тӀехьагӀа, Баку - Ростов наькъа тӀа кхачалехьа, герз дӀа-хьа детгарах гражданин С. вер, Мишта чакхдаьннад из гӀулакх?

Жоп. (РОВД следственни отдела начальник Хаяури М. Б.) Троицке вахаш вола гражданин П. шийн етт чура а баьккха дӀабигачул тӀехьагӀа, бийсан сахьат доаллаш тӀехьакхийннав къуштa, трасса юххе етт тулабеш боахкача хана. ДӀа-хьа герз дийтта, когах чов хиннa С. цӀий Ӏоъахарах веннав. П. цу гӀулакха законо бехке вац, цунах преступлени а лархӀац.

Белгалде деза, районерча правоохранительни органаша хӀамаш лечкъаеча нахаца къовсам лоаттабеш хилар, бакъда, цу балха тӀа кхоачамбоацараш а дукха да. Царна новкъостал де декхарийла ба нах, харцахьа леларааш, зулам дераш, хӀамаш лечкъаераш гучабахара.

Теша лов, районерча правоохранительни органаша, перестройкас яххача тайпара, нахаца бувзам а болаш, социалистически законаш телхадечарца къовсам лоаттабергхиларах.

Т. ХАШИЕВ.

Фабрика гӀулакхаш

Нохч - ГӀалгӀай «Терек» яхача производственни мебельно - дахчан хӀамаш еча объединенена чуйоагӀача шоллагӀча фабрика коллективана дукха халонаш нийсъеннай самофинансироване йиззача хозрасчетей кердача системагӀа къахьега йолаенначул тӀехьагӀа. Цу даькъе цун балха тӀа боккха хьовзам бу шоай договорни декхараш кхоачаш а ца деш, боаггӀача боарамагӀа бийдал ца лоаттаеча поставщикаша. Цар бехкагӀа дӀадахача шера мебельщикашка хьа ца кхоачаш йисар попей дихкей 100 кубически метр заготовкаш.

Материальни Ӏалашо елга иштта эсала вӀаштӀехьдаьккхача хьалашка мишта къахьег фабрикерча къаьсткъаьстача цехаша, участкаша, бригадаша?

Из хаттар дир аз шоллагӀча мебельни фабрика директорга Ш. М. Мацаевга.

— Паччахьалкхен план тха бӀарччача коллективо кхоачашъеча дизза дукъ дӀаувзачарех ба цхьоалагӀча участка мебельщикаш, — аьлар Шахид Махмудовича. — Укхаза массе а тайпа проблемаш къоастаяра даькъе шоашта тӀалатта бехктокхам боккха хилар дика кхетадеш ба беррига болхлой. Цудухьа цар хадданза кхоачаши тӀехкхоачаши ю планови заданеши тӀанийца декхараши, Долче, шоллагӀча участка коллективана тӀадиса декхараш а дӀатекх цар дукхагӀйолча хана.

Из бакъдеш дола цхьа масал доаладергда вай. Соахка октябрь бетта планагӀа 369 эзар сома маьха товарни продукци арахеца езача, цо арахийцар 405 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци. План кхоачашйир 109,7 процент. Паччахьалкхенна баь пайда хилар 57,3 эзар сом, план 49 эзар сом мара йоацача.

Уж производственни хьокхамаш ши-шегӀа хьахулаш дац. Цун керттердар да берригача мебельщикаша хьинар кхо ца деш къахьегар. Цар дика кхетаду бухсоццаш балха тӀа хьахулачунга хьежжа мара шоаш алапеш ийдергдоацилга. Цул совгӀа болхлошта дика довз шоашта хьалхашка латта декхараш, уж кхоачашдара шоашта тӀалатта бехктокхам боккха хилар, ерригача коллектива болх боаггӀача боарамагӀа дӀабахийта безилга. Цудухьа овсаре къахьег цар. Къахьегама овсарле планагӀа лаьрхӀачул 29 процент гаргга лакхъеннай. Цунга хьежжа лакхденнад мебельщиккий алапи а.

Цхьаккха тайпа халонаш нийслац ала йиш яц цхьоалагӀча участка коллектива балха тӀа а. Хала да укхазара къахьегама хьалаш, царца ювзаенна кхыйола проблемаш нийслу. Уж шийн терхкама кӀалара дӀадалийтац участка начальника А. Лорсанова, цкъа санна дукхаза а гӀеттадаьд уж фабрика кулгалхошта хьалхашка а.

— Лорсанов Ахьмад дика кулгалхо ва, ца доагӀар леладеши совдар дувцаши вац из, ерригa проблемаш сиха къоастаю цо, — аьлар секретара Р. Заикинас.— Къаьстта чӀоагӀа йоакхо ю цо болхлой проблемай. Кастта цхьоалагӀча участка болхлоша арахеца доладергда салаӀара дола цхьаькха кресло. Бокъонца цу гӀулакха кийчлуш ва А. Лорсанов, из керда продукци арахеца йолаю аьнна доацаш, план ше керте латтача коллективо кхоачашъергхиларах бӀубенна ва из.

Цу цехе къаьстта дика къа а хьеташ, башха-дика производственни толамаш доахаш хиларца белгалъяьнна я Амаева Марема кулгалдеча обойщиций бригада коллектив. Дуккхача хана денз ОТК болхлой тӀахьожам боацаш къахьегаш я из. Из да цо хьаеш йола продукци дикеи тӀехдикеи мара ца хилар. Уж толамаш доахача хьинаре къахьегарца белгалбаьнна ба обойщицаш Б. Мацаева, М. Садулаева, А. Соломатникова, С. Хамидова, Х. Керимова, кхыбараш.

Обойщиккий коллектив барт - цхьоагӀо йолаш я, из латт тайп-тайпарча къаман нахах. Царга хьинаре къахьегийтара, уж бартболаш хилийтара дукха болх баьб берригнеша чӀоагӀа лоархӀаш йолча бригадира. «Тха нана» аьле мара цӀи яккхац цун бригадерча обойщикаша.

Иштта йола бригада болх беш йола участок массаза а тешаме я, — аьлар Р Заикинас, — шийна тӀадаьхка декхараш даим цӀена кхоачашдеш я из, талмастта а ца деш, ше деш дар тӀехдика а деш.

Обойщицел тӀехьабусаш бац цхьоалагӀча участкера столяраш У. Дадаев, И. Хасиев. Шоаш укхаза къахьегаш бола дукха ха еце а, йоккха опыт йолча болхлоша санна дог гӀоздоаха къахьегама толамаш доах цар. Цхьаккха смена дӀаяхийтац шоай нормаш 120 процентал чухьнахьа кхоачашъяь. ТӀехдика мара хилац цар хьаяь продукци.

Ӏ. МЕРЖОЕВ.

ДоттагIий

Сийлахь-боккха Даймехка тIом болабалалехьа цхьа шу хьалха ЦIеча Эскаре вахар Тарамов Iалаувди. Маршанск яхача городе лаьттача йоккхийча топий тIема часте кхаьчар зIамига саг. Вай мехка фашистий бIунаш чухьадача хана, тIема говзал Iомаяь зенитчик вар из. ТIом болабеннача хьалхарча деношка Малхбузен фронте кхаьчар вай мехкахо, цига латар из эггара хьалха моастагIчунца.

— Сона цIаккха а бицлуш бац Смоленска юхе тха фашисташца хинна тIом — дувц Iалаувдес. — Тхо котдовргдолаш дацар цигара хьал. Боккха бар моастагIчун низ; дукха боабир цига вайбараш, са новкъостий. Вай эскархой Малхбоалехьа дIабахача, тIехьайисар тха йоккхийча топий расчет. ТIабоагIача фашисташа йохайир из. Са карарвала вIаштIехьдаьлар: лейтенант Кравченко керте лаьттача цхьан группах дIакхийтар со. МоастагIаша наькъаш дIалаьца дале а тхоайчарна тIехьакхе лаьрхIар оаха. Хала дар фашисташта юкъе гIолла, царна гуча а ца довлаш, дIадаха. Яа хIама яцар, тоъаш дацар герз, човнаш яь дукха бар салтий. Цхьабакъда, моастагIчоа кара ца даха довргдолаш дар тхо. Антонов яхаш хинна цхьа салтей сони тIа а дийха, фашисташа ледаро лораеш склад йий хьажа приказ далар командиро. Хьуна юкъе гIолла массехк сахьата никъ бича, гонахьа немций а хьувзаш ши фургон бIаргаяйра тхона. Оаха тхоай новкъосташ хьабехалехьа фашисташ дIабахара кхерам бар. Цудухьа, уж цхьа иттех саг воллаше, цIаьхха тIа а кхийтта, меттабахкалехьа боабир оаха уж. ТIаккха кхачан продукташ тIайола фургонаш а йоалаеш, немций герз а хьанийца тхоайбараш болча юхадаьхкар тхо. Командир раьза вар тхона, хIаьта а шийн приказ доацаш тхо латарах дов дир цо тхона...

1941-гIа шу чакхдоаллаш вIашагIъеллар «Илья Муромец», «Кузьма Минин» цIераш йола ши бронепоезд чу а йоагIаш, 31-гIа «къаьстта» йола дивизион. Цу дивизионе «Илья Муромец» цIи йолча бронепоезда тIа зенитчик а волаш тIом бир вай мехкахочо.

МоастагIчоа дуккха зенаш дир цу бронепоездо, йохаьйий немций 15 самолет, 42 артиллерийско-минометни батарея, 24 йоккха топ, 94 пулеметни моттиг, гIирсаш чубола складаш, цхьа бронепоезд. ХIалаквир 1650 моастагIий салтей эпсари. Волга тIера Одере кхаччалца тIом а беш хьаера Александр Невске ордена 31-гIа дивизион. Цунца из бIаьха цIера никъ бир Тарамов Iалаувдес.

Дукха хIамаш да тахан ветерана дагаухаш...

Цхьа, ши бронепоезд кховзткъьнел совгIа долча моастагIий кемашца лата езаш хилар. Сихбенна зениткаш еттар лакхе хьувзача кемашта зенитчикаша. Iаьржа кIур а ухийташ немций кхо бомбардировщик чуежар. Царех цаI чуяйтар вай мехкахо вар.

«Бронепоездаш малхбузехьа йолх» яхача документальни фильма а дивизнона политрука заместителас яздаьча «31-й, особый» цIи йолча книжка тIа а дукха хоза дешаш дувц майрача зенитчиках лаьца. Цу тIарча цхьан сурта тIа хьалхарча плане гу моастагIчунна зенитка хьежаеш латта I. Тарамов.

ТIом йистебаьнначул тIехьагIа, 1946-ча шера эскара гIулакх чакхдаьккхар цо. ТIом бахьан долаш вай мехка хинна зе юхаметтаоттадеш дукха къахьийгар цул тIехьагIа Iалаувдес. ТIехьарча хана Ермоловски деревообрабатывающи комбинате болх а баь, хIанз пенсе ва Алхан-ГIала ваха ветеран. Цхьабакъда, из салоIаш ва аьлча нийса хургдац. Кастта-кастта кагирхошцарча вIашагIкхетарашка го йиш я «Сийлахь-боккхача Даймехка» I-ча степена орден, «За отвагу» а кхыйола а медалаш йоахка воккхасаг. ТIехь-тIакхувча тIехьенга дувц цо тайп-тайпарча къамех болча советски бIухой хиннача вошалах а доттагIалах а, хIаьта цар гойтача деналах а лаьца.

Дувца хIамаш дукха да. Iалаувде истола тIа да цхьа IажагIденна сурт. Цу тIа вIаший маралийлха латт ши саг. Царех цаI Iалаувди ва, хIаьта шоллагIвар — цун эггара везагIа вола доттагIа Марикович Аркадий Андреевич ва. Гаьнарча Белоруссера каст-каста каьхаташ доагIа Тарамовга. Цкъаза ше а вода из цига, цкъаза Аркадий Андреевич а вайцига боагIа.

ТIом мел болча хана ца къасташ лийнна ветеранаш доттагIал хоаладеш бац.

М. КУЗАЕВ,
СССР журналистий Союза член.

Исторе оагIош

ГIалгIай — «Дики дивизе» тIемахой

Говрашта нувраш а техка, пар цIогех шодамаш а даь СоагIапчара аргIе даха арадаьннадар тхо, оахам ловсарбахабий хьажа. Цу шера хьалха яьннаяр бIаьсти. Тхо долхача наькъа шин оагIорахьа аьха латтача кхаш тIара Iы хьалъухар. Сона уллув воагIар СоагIапчара юртда Матиев ЯрагIи. Шерра белаж а йолаш, доккхий кIай «гвардейски» мекхаш а долаш саг вар из. Къона баьре санна кура вагIар из говра тIа.

Цхьацца дагадеха хIамаш а дувцаш, тхо долхаш, ЯрагIе аьлар:

— Укх вай Алханчуртерча аргIена тара а йолаш, укхазара гаьнарча Галици яхача мехка а я цхьа аргIе. Николай паччахьо Германеца тIом беча хана хилар со цига. «Дики дивизена» чуйоагIаш хиннача гIалгIай дошлой полке вар со тIом беш.

Оаха дIалаьцача позицешта юхе яр кубански казакий полка позицеш. КIайча палчакхашца белгалбаьха бар цун дошлой. КIеззига гаьнагIа латтар донской казакий полк — цIена говраш тIа багIаш, кийнашта кIал доккхий кIужамаш а долаш, белаж тIа цIе палчакхаш а ядаш бар цу полка баьреш. ХIаьта гIалгIай дошлой Iаьржача ферташ тIа гIолла сийна палчакхаш а йолаш бар. ГIалгIай дошлой полка командир вар полковник Гойгов Керам.

Тхона духьала латтар австро-венгерски эскархой. Цу шерача атагIе гIолла шин оагIорахьа хиннача гувнаш тIа йоккхий топаш а пулеметаш а латташ чIоагIъяьяр цар шоай позицеш

Тха разведчинаша шоашкара гIалат далийтар бахьан долаш моастагIий позицешта тIехьашка йисаяр тха батарея.

Иштта гIулакхаш нийсденна тхо латташ, цхьа иттех баьре вера тхо, долча. Тха керттера командующи Николай Николаевич Романов а (паччахьа даь-воша) цунца кхы хьакимаш а бар уж. Керттерча командующе приказ делар: фуннагIа даь а австро-венгрий духьале йоха а яй, цар оагIорахьа латта вай батарея кхыча моттиге оттае, аьнна. ДIахо беррига низаца тIом булургболаш де дезаш дар из.

Из приказ кхоачашде аргIа эггара хьалха донски казакашка кхаьчар. ДIа а нийсбенна, тураш хьал а даьха, цIогIарч а детташ атаке бахар уж. Амма, атагIен шинна оагIорахьа лаьттача йоккхийча топаша а пулеметаша а юхатехар казакаш. Иштта дукха боа а беш, юхатехар кубански полка дошлой а.

Ший приказ кхоачашдеш ца хилара раьза воацаш латтар керттера командующий. АргIа гIалгIай полкага кхаьчар...

Тхо тIадаьгIа строевой дой цхьан моттиге лоатталацар — тIемаца Iемача цар а кхетадеш хургдарг-кх атаке даха дезалга. Вай дошлошта дика гуш дар духхьал IотIаеттача йоккхийча топашца а пулеметашца а казакаш боабеш. Цхьаболча баьреша дувцар: «Укх сахьате, боабаь уж казакаш санна, хIалакдергда вай». Сона юхе вар дикача фух йолча черсий говра тIа ваьгIа полка командир Гойгов Керам. Уж зовза хабараш дIа а хеза, цIаьхха говр юхаерзайир цо.

— Фу мотт ба оаш бувцар? — тIачайхар из вайнаьха меттала, — Мехка хьалхашка халкъа сий доаде доахк шо? Сацийта из къамаьл! Со се гIоргва шоана хьалха а ваьнна атаке!

Цу минуте ший черсий ды юха а берзабаь, беттара тур даьккхар Керамо. «Живарий гIалгIай кIантий», — аьнна тхога цIогIа а теха дIаийкккхар тха полковник. Тураш хьал а даьха, цунна тIеххьа тхо а дIалийлхар. Кхерам фуд ца ховш саг вац, цхьабакъда, атаке болхача дошлошта бицлу из.

Керам хьалха а волаш, моастагIчоа чухьийдар гIалгIай полк. Iаьржа ткъамаш хеталора михо айяьча баьрей фертех, маьлхе къегар тураш. Ший тайпара хоза а унзара а сурт дар из.

МоастагIаша духхьал IотIаеттача йоккхийча топашта а пулеметашта а юкъе гIолла чакх а лийлха, тхоай батарея йолча дIакхаьчар тхо. Сихха шоай говраш дIа а ежа, оаха белгалъяьча моттиге дIабахар артиллеристаш. Кердача позицешка а баьнна моастагIчоа тIеххьашкара тIом бе уж болабелча, байдап австро-венграш.

ВIалла йицлац сона из атака. Дукха пах боабир моастагIчун артиллерес. Тхона хьалхашка лаьттача кIура а дема а юкъе Гойгов Керам бIаргавайра сона. Говр а йийна, тIа кий а йоацаш, аьтта кулгаца тур лаьца мамогга удаш воагIар из тхона пхорагIа. Говраша когаш тIабийтта из ачар кхерар со. Аьтта оагIорахьара хаьхка йоагIа говр чокхе Iерзжах дIа а хьокхалуш, тIехъийкккхар цунна. Даьла иъахетамах па вувш кIалхарваьлар тха полковник. ТIехьагIа дIа а ваха адъютанта хьавоаларир из.

Цул тIехьагIа вай гIалгIай полк дIа а нийсъяь, эскара керте лаьттача хьакимаша доккха баркал аьлар тхона. Къаьстта белгалбаьннача дошлошта орденаш а медалаш а елар.

1914 шера Германеца хиннача тIем тIа дакъа лаьцача гIалгIаша дуккхаза гойтар цу атаке гойтар санна денал. Тхо цIадаьхкача хана дукха бар тIемахошта юкъе орденашца а медалашца а белгалбаь нах. Сога а яр уж. Геттара лораеш, еза хеташ лелайора оаха уж Казахстане Iовгиталцца.

Дийна ваьлар Матиев ЯрагIи. Ди дIохлуш латтар. Аьха кхаш, наькъаш ловсаргдугар лакхбеннача мялхо. Илли доахар бIарг манхоачча сигала урагIа дахача чкъордо.

Э. КУРИЕВ,
пенсионер.

ТIемахочун гIулакхаш

ЦIеча Эскаре гIулакх де вахалехьа Берашке яхача юрта вахаш а цигарча колхозе къахьегаш а вар Сейнараев Чантий Асхьаб. 1940 шера бIаьсте Мурмански областе эскаре гIулакх де вахар из. Цига тIема говзал Iомаяь ваьлча, лыжни бригаде вахийтар вай мехкахо.

1941 шера аьхки тIом болабелча Тихин яхача юрта юхе эггара хьалха моастагIчунца дов дир цу хана пулеметчик хиннача Асхьаба. ЧIоагIбенна окопашка багIаш хинна фашисташ лелхабеш кулгах кхийттача пхоно хала чов йир цунна. Ши бутт госпитале а баьккха, вийрзачул тIехьагIа, Ленинграда гаьна йоаццаш лаьттача номер 998 йолча стрелкови полке кхаьчар Асхьаб. «Къулбаседерча столица» гонахьа цу хана хиннача тIем тIа дакъа лоацаш хилар из. Цхьан дийнахьа тIайоагIача моастагIчун танкашца латар цун подразделени. Иъ танк йоха а яь, юхтехар фашисташ, цига автомат а етташ тIом баьча Асхьаба дегIа аьрда оагIорахьа хала чов йир цхьан танка чура арабаьнача немцаша. Юха а госпитале кхаьчар Асхьаб. Вологде хиннача цу госпитале дукха ха яьккхар цо.

1943 шера чIоагIа дорхбенна хьувзар фашисташ. Мел бола низ духьалъоттабаь летар царех ЦIе Эскар, дерригa халкъ. Човнех тоавенна Асхьаб а тIом беш вар.

Дукха хьунаш йолаш яр тIом болча хана Волховский фронт лаьтта моттиг. Лела а тIом бе а хала дар цига, ког дIа мел баьккхача ушалаш а Iамаш а нийслора. Хьунашка яьхача окопашка чIоагIбенна бар фашисташ. Царна гаьна йоаццаш хинна вай чIоагIале каралаца кийчлуш бар уж. Дмитрийи Владимири яха ши новкъост шийца а волаш разведке вахар Асхьаб. Дага а доацаш моастагIий кIийленна тIанийсбелар уж. ЦIаьхха тIом болабелар царна юкъе. ТIагIерта фашисташ легабора вай разведчикаша еттача автоматаша. ЦIеэскархой дукха ба мотташ тIехьашкахьа аха болабелар уж. Цар эпсар хена тIехьашка а лечкъа, гранаташ кхувсаш латтар. Гонахьа хиннача кIотаргашка гIолла тебба цун тIа а ваха, автомата бух а теха, вожавир из Асхьаба. Штабе воалаваьча есаро хоам бир, дукъа тIехьашка латта герзах йизза йола бригада вайчарна тIайоагIаш йолга. Асхьабаи, Дмитренеи, Владимираи доккха баркал а оалаш приказ техар штаба полковнико Мазнюка.

Дукха човнаш яь хиларах 1944 январь бетта вай мехка цIавайтар Асхьаб. ГIажамашца мара лелалуш вацар из.

Берригa а цхьа бутт мара баьккханзар тIемахочо цIагIа. ГIалгIай Казахстане Iобахийтар. Ворда тIахоавеш шийга цхьан эпсаро аьнна дош вIалла дицлуш дац цунна: «Хьо тIем тIа човнаш хинна саг ва, хала хет сона е гIулакх, хIаьта а де хIама дац-кх, амар иштта хилча».

Вай Даьхе лораеш денал гойтарах енна «Сийлахь-боккхача Даймехка тIема шоллагIча степена» орден, «ЦIеча Седкъа» орден, «За отвагу» яха а кхыйола а медалаш йолаш хIанз Орджоникидзевски станице вахаш ва Сейнароев Асхьаб — ха яха тIема ветеран.

Х. ТАЙСУМОВ.

Письмо лерагIа

Вувца из, ала цох

Иштта дехар деш письмо дера редакце укх деношка Наьсарен района СурхотIа бахаш болча АушевгIар Хьажмурдеи Маржанеи воI — Йоакъап ший декхар кхоачашдеш волча эскара частера.

Письмой автора баркалмоаршал а оалаш, оаха цун письмо кепа а тохаргда, кхоачаш а дергда.

Письмо:

«Хьамсара редакци. Шоай газета тIа оаш вийцача бакъахьа хетар тхона тха часте вола шун мехкахо Аушев Йоакъап. Сона-м, командира, берригаш салтий цаIаш хет. ХIаьта а салташта юкъе а нийслу, тха теркам тIаоза кагий нах.

Царех ва воккхагIвола сержант Аушев а. Эвакуационни отделене командир ва из. Орденаш, медалаш цун наькх тIа ца яде а, белгала ва из тха часте. Тхона гуш да цун хьинар, денал, командованес шийна хьалхашка оттадаь чоалхане декхар ший тайпарча творчески хьаькъалца чакхдоаккхаш из хилар. Лакха говзал хьахьокх цо моллагIча полигоне учениш йолча хана, къаьстта танкай полигонашка.

Аз дех сай письмо кепатохар а, хIаьта шоай газете гIолла цун даьна-нанна тха командованегара саламмоаршал дIанхачийтар а.

Майор КЛЕНЬЕ».

Тха корреспондентагара.

Дика хет тхона, тхоай къона мехкахо мичча хьа ше дIавахача моттиге эггара хьалха ший къаман сий лорадеш, Даьхен декхар кхетадеш, командирашка ладувгIаш хилар. Из да хIара гIалгIачун дезала юкъе эггара дикагIа лоархIар. Тхона хеташ цу дешо белгалваьккха хила мег шун къона бIухо — Аушев Йоакъап а. Эздел, сий, воккхагIчунга ладувгIар, хIара денна, хIара сахьата къахьегар — иштта я вайнаьха ширача ханашкара хьайоагIа керттера оамалаш.

Сона сайна а чIоагIа дика хийтар из письмо Iодийшача. Кхыдола гIулакхаш дукха дале а, СурхотIагахьа бодача новкъа ваьлар со, гаьнна доазув лорадеш вола Йоакъап дага а веха.

Долххаше а юртсовете долх тхо. Къайла латтар: делкъийна хIама даа бахабар цу чура болхлой. Хьежа лаьрхIадар оаха. ХIаьта а юхе гIолла тIехвоалача цхьан воккхача саго Йоакъапа дан нанеи долча дигар тхо. Тхона духьалъера Йоакъапа нана Маржан. Дукхача шерашка СурхотIарча «Маяк» яхача совхозе доярхалла болх а баь, хIанз пенсе я из. Шийтта бер кхедаьд цо: 6 кIаьнки 6 йиIиги.

Да, Хьажмурд, цIагIа вацар, совхозе балха вахавар из. Вай вийцача ялх воIах кхоъ эскаре а хинна цIабаьхка хIанз совхозе а кхычахьа а тайп-тайпара балхаш деш ба. Уж а цIабаьхкаб цигара дика тешал тIехьадолаш.

Коа чувоаллаше хоалуш дар укхаза бахараш хьынала, къахьегама тIера дезал болга — массанахьа лостам бар.

Цу цIагIа мел вар совхозе къахьегаш ва. Кхыметтел дешабагIараш а. Шевар свекловод ва. Укх шера 50 тонн шекара свеклаш кхейир цар шин гектара тIа.

«Командирага тхогара доккха моаршал дIа а дахьийта, хIаьта тха цIагIара шо долча дIа мел воагIаш вола воI, Йоакъап санна шун юхь па йоагаеш, шоашка яхар деш хургба а, ала», — аьнна дехар дир сога нанас а хIаьтта чувенача дас а.

М. ЗАНГИЕВ,
тха соб. корр.

Ветеран

Сиха дIадолх шераш, тIема Iазапаш вайна гаьна а доахаш. Шовзткъен диъ лагIа машара шу даьннад мехка. Машар латтаро къаьстта чIоагIа гIадбуг ветеранаш. ХIана аьлча, таханар ирaзе вахар хургдолаш шоай цIий Iомехкадаьд цар тIема шерашка. Цига байнаб цар дикагIа бола доттагIий. Шелал, моцал лайнай.

Коталон ди гаргакхийлачарех цаI ва Гикало цIерагIча поселке ваха Жуков Афанасий Павлович.

Афанасий Павловичан цун нийсархоштей качденар хала дакъа дар. Сийлахь-боккхача Даьймехка тIом дIаболабеннача шерашка герз бе деллар цар немецко-фашистски захватчикех Даьхе лорае.

Советски Эскара рядовойс Жукова сийлахьа никъ баьб. Даьхе езаро, ший декхар кхетадеш хиларо совбаьхаб цун низ моастагIчох леташ. Тахан а тIехь цун бIаргашта духьалъувтт Одесса, Севастополь, Румыни, Польша, Чехословаки бахьан долаш лаьтта тIемаш. Къаьстта дика дагадоагIа Афанасий Павловича Севастополь бахьан долаш баь хинна тIом. ВорхI бутт совгIа лаьттар цу городе тIом. Денна а бус а вай салташта IотIалегар немецки снарядаш. Цу тIем тIа вай мехкахочоа шозза човнаш йир. Уж хала денош цун дагадохийт «За оборону Севастополя» яхача медала.

— Эггара халагIа сона дагабоагIа тIом хилар венгерски столица Будапешт йоаккхаш, — дувц Жукова. — Немцаша укхаза шоай огневой точкаш чIоагIдаьдар. Дукха лийгар цига вай салтий. Снаряда гарг а кхийтта сона кога а кулга а човнаш йир. ХIаьта а тIема даькъIара дIаваханзар со...

Кхы а дукха тIом бе бийзаб Афанасий Павловича. Коталон дийнахьа Чехословаке вар вай мехкахо. Чехашеи, словакашеи «баркал хьона, салте, тхона кортмукъала гIозал енна» йоахар. Цу хана денз 44 шу даьннад.

Гикало цIерагIча поселке гIолла мекъача боралах воагIа Сийлахь-боккхача Даьймехка тIема ветеран Жуков Афанасий Павлович. Массане моаршал хетт цунга. Могашалах хаьттача «хIанз дикагIа хет» оал цо. ХIаьта а човнаш каст-каста шоаш йолаш йолга хьахойт. Бакъда, цунна сатем лур да цо ший цIий зехьа ца мехкадар.

...Къона а болаш тIем тIа бахарий тахан 60-70 шу даьннад. Цар бераштa, берий тIехьенна тIом бIаргабайнабац. Бакъда, къоначa тIехьенна дерригa ха деза тIемах. Хиннар дагадалла деза таханарча хозача заман хам бергболаш.

С.-М. ЯСУЕВ.

Грозенски район.

Кагирхой новкъа боахаш...

Хамхоева Iайшет ца йовзаш саг хургвац Назрановски районе. Дувзаденна да из цо беча лоархIамеча балхаца. Iайшет — укх районерча паспортни стола начальник я.

Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университет яьккхачул тIехьагIа Сунженски районе инспекце хьожайир Iайшет. Къонача педагого дика кхетабора берий балаш, цара дег чурдар. Цудухьа уж а геттара тIера бар шоай инспектора.

ТIехьагIа, 1974 шера, Назрановски районе балха хьайоагIа Хамхоева. Укхаза, милице райотделе къахьегаш ва цун мар Ваха а.

Хамхоева Iайшетага «Советски милице отличник» яха значок я. РСФСР а НГIАССР а МВД кулгалхоша енна Сийлен грамоташ а я.

Милице эпсара болх бувцача хана дагаух цу хьакъехьа дола кинофильмаш. Бакъда, цига бувцачар санна зуламхой лувцаш-бехкаш лела езаш яц капитан Хамхоева Iайшет. Вешта, дукхача зуламий никъ бийхка саг-м я из. Мишта? Ший балха декхараш тIехдика кхоачашдеш. ХIаране кхетаду хургда мел лоархIаме а бехктокхаме а болх ба капитана Хамхоевас беш бар.

Укх балха а наькъаьлар Iайшета педагогически образовани а инспекце Iоаяь опыт а. Геттара шерра даьржад укх районе школашка, кхыча дешара заведечешка паспортни стола болхлой ахар, цига торжественни хьалашка паспорташ дIателар, кхыйола мероприятеш яр. Геттара дика лелабу из болх Хамхоевас.

Эскаре гIулакх деш ба вай мехкахой

Ха тIа латташ...

Цхьан сайрийна тIемагIишлонхой отряде хьоашалгIа баьхкар цун юхе уллача колхоза боамби лелабераш. ШоллагIча дийнахьа Iуйрийна эскархошца вIашагIкхета лаьрхIа бар уж. Шоай машинаш КПП юхе, къьаьнача бIарашта кIал дIа а овттаяь, салтий клубе киногa хьажа бахар хьаьший.

— Тха машинашка бIарглакхалаш, — дехар дир цар, шоаш болхаш, КПП лаьттача прапорщикага Д. Гмырегеи ефрейторга А. Яндиевгеи.

— Сагот ма де оаша! Из гIулакх оаха тхоашта тIаэц, — аьлар царга прапорщика.

ТIайийца гIулакх кхоачашде декхарийла вар лакхерча, ондача дегIара вола ефрейтор Яндиев Абузар.

Ах бийса яьнна ха яр, Абузар КПП-ра ара а ваьнна, машинашка хьажа водаш. Царна юхе нах боллаш санна хетаделар цунна.

— Малав цига? — дIакхайкар Абузар. Юха йистхулащ саг вацар. Машинашкахьа дIатIаволавелар ефрейтор.

— ДIаволе укхазара, салтелгI Хьайна кертагIа хIама кхеталехьа? — гаьнашта кIалара цIимхара оаз хезар Абузара. Бийса баьде хиннаяле а, дикка дIахьежача ши саг бIаргавайра цунна, машенах воаллаш. «Москвича» чархаш яха гIерташ бар уж.

— Соца КПП хьадувла, — аьлар Абузара салташка.

— Цига дувцаргда вай.

Эскархо кхералургвоацилга кхетадича, царех цхьанне доккха фентай доагIа лостадир. Амма, тоха кхийнзар цунна. Спортсмен-тяжелоатлет а самбист а вола Яндиев юхаваланзар. Кадай дIакхайда цун кулг хьа а лаьца, букъа тIехьашкахьа хьовзадир цо. ЦIогIа а теха, ший «герз» Iодожадир лезваьча зуламхочо. Ший новкъост а вита дIаийкха вахар кхеравенна шоллагIвар.

— Чархаш лечкъъю къу воалаву аз шоана, — аьлар Абузара, лаьца зуламхо КПП чувоаккхаш. — Хьаьшашта хьалхашка вай юхьIаьржа овттаде воаллар ер.

Телефон а теха, милици хьайийхар прапорщико. Из ярга хьежаш, бийсан хиннача рапорт язде Iохайра тIаккха. Цу тIа белгалдаьккхар цо А. Яндиева гойта денал а майрал а.

ХIаьта шоллагIча дийнахьа шоай клубе гулбелар тIема-гIишлонхой, Боамби лелаберашца хоза, пайдане къамаьл хилар цига. Бийсан хиннар а дийцар хьаьшашта.

— Тхона цIаькха а хайра, советски эскархой къахьегамхой хьашташ лорадеш болга! — аьлар колхоза механизаторо Х. Халходжиева. — «Катта рахмат» — баркал хилда, Абузарджан. Баркал хилда хьо кхеваьча даьна-нанна, хьа командирашта. Дика саг кхеваьв цар!

Хьаьшаша дийхар, Абузаро ше мичара ва а арме ваьлехьа фу деш хиннав а дувцилга.

Ше Нохч-ГIалгIайченера волга а военкоматера повестина ялехьа ше ваьча Шелковской района Пародыч яхача отарашка хьайбашлеладерашца къахьегаш хинналга а дийцар Абузара.

А. ТУРГАННИК,
майор.

Туркестански тIема округ.

ЦIера наькъаш

ИЗ ДАР массехк шу хьалха. Грозн ерча номер 39 йолча школе дайноаной собране дош а дийха, хьалгIаьттар ха яха саг. ВIашагIкхийтача нахага хьакъале къамаьл дир цо, бераш харцача новкъа ца довлийтара де дезачох лаьца. Школерча дайноаной комитета член Расуев Герман вар из.

Сона хьалха а вовзаш вар Герман, новкъа духхьалкхийтача тхоайла йистхулар тхо. Амма, из Сийлахь-боккхача Даймехка тIема тIа хинналга а цо цига гойтача деналах лаьца а хIама хацар сона, цу собране Германаца къамаьл далцца. Цул тIехьагIа из волча вахача цо ший доттагIашца тIем тIа даьха сурташ, командоване яха баркалаш, правительственни совгIаташ, бIаргадайтар сога. Ший вахара цхьайола оагIонаш а йийцар.

...1938-ча шера гурахьа дар из. Бухан-Юртарча (хIанз Черноречье яха поселок) ахархочун дезале кхийна зIамсаг вера шоай военкомате. Ший лоIамагIа ЦIеча Эскаре ваха лаьрхIадар цо. Цун дехар кхоачаш а деш, Ленинградски тIема округе 40-ча танкови бригаде хьожавир зIамсаг. Укхаза кара ерзайир цо тIема говзал. Герман юкъе вола танкови подразделени Финляндецара доазув лорадеш яр.

— Доазол дехьадовла, аьнна, цкъа приказ дера тхога, — дувц Германа. — «Лахбинохxе» цIи йола станци а йоаккхаш, Выборгски яхача новкъа гIолла «Маннергейма» оборонительни лини йолча йийрзар тха танкови подразделени.

Англерча, Америкерча, Францерча, Германерча тIема говзанчаша геттара чIоагIъянь яр «Маннергейма» лини. Из йоаккхаш хилча дукха нах хIалакбергбар. Цудухьа, линена юкхе сайцар танкаш.

Цхьан шийлача бийсан Герман тIавола танк хьалха а йолаш, кхо танк яхар разведке. ГIашлой взвод а яр царца. Хала йолхар танкаш. Метр гаргга лоа диллача гуш яцар минаш йоахка моттигаш. Царех цхьанена тIанийсъелар вай мехкахо тIаваьгIа танк...

Меттавеначул тIехьагIа хайра Германа ший шаккхе ког боахьбаьлга. Дотаденнадар лергах, мерах иха цIий.

— «Каравола!» — хезар цунна финнаша эрсий меттала детта цIогIарч. Цхьабакъда, пулемет етта йолайир царна Германа. Шийтта сахьат даьлча дIаболабенна тIом сахиллалца латтар. Iуйрийна тIакхаьчача советски бIухоша кIалхарваьккхар човнаш яь илла танкист. Цо боабаь моастагIий дагарбича кховзткъен итт гаргга хилар. Лозаваь турпал сиха госпитале дIавигар. Цо гойтача деналах «За отвагу» цIи йола медаль елар Расуевна.

Сийлахь-боккха Даймехка тIом болалуш Бердичев яхача города юхе латтар вай мехкахо юкъе хинна танкови дивизи. Фашистски бIу тIаболабелча цунна духьала яхийтар из. Ровно яхача города юхе болабир танкисташа тIом. Фашисташта доккха зе а деш дика юхатехабар уж Герман хиннача подразделенес, цхьабакъда, царна юкъе из гаьнна чуяьнна хиларах го бар кхераме дар. Цудухьа командоване амарах юхаяьккхар подразделени.

Шерлуш боагIа лира тIом, ВоккхагIвола сержант Расуев Герман Воронеже командирски курсашка деша вохийт. Уж чакхъяьха ваьлча, лейтенанта звани а енна Сталинградски фронте хьожаву къона командир. Химически завода кулгалде оттавир из цига. МоастагIчун тыле а ухаш разведка йора цун взводе. Иштта цкъа цо гулъяьча даннеех, дивизес наступлени а яь, бензин доацаш лаьтта самолеташ а тIехьа фашистий аэродром хьаьккхар.

Сталинграде санна, вай мехкахочо дакъа лаьцар Орловско-Курски дуге. Кенигсберг йоаккхаш, кхычахьа а хиннача тIемашка. Полка транспортни разведка командир а волаш цо цхьа лоархIаме задание кхоачашъярах «ЦIеча Седкъа» орден белар цунна. Цул совгIа, сийлахь совгIаташ а лакхехьарча командоване благодарносташ а яр цун.

1946-гIча шера, капитан а волаш эскаре гIулакхаш даь ваьлар Расуев. Пенсе вахача а ший могашал дика мел йолча хана гIишлош хьалъеш къахьийгар цо. хIаьта хIанз вневедомственни охране болх беш ва. Ше балхара мукъаволча хана кагирхой кхетамца кхебара дукха гIулакхаш леладу ветерана. Каст-каста го йиш я из къонабарашца патриотизмах а интернационализмах а лаьца къамаьл деш; ший вахара никъ бувцаш.

К. МУЗАЕВ.

Кердачох хьахиннар

Нохч-ГIалгIай «Терек» яхача мебельно-заготовительни цехе мебельни оатхалашта обработка яр эггара халагIчарех лоархIаш да. Кромкаш доакъошта екъалуш, клейца уж дIачIоагI ца луш дукха моттигаш нийслора. ХIанз из проблема къоастаяьй укхаза. Цехе дIаоттаяьй малхбузен Германе хьаяь йола «Има» яха керда автоматически лини. Цунах лаьца дувц объединене керттерча инженера В. М. Джунагова:

— Кердача автоматически лине хьаеш йола продукци тIехника мара хилац, массаза хила маеззара нийса хул цига обработка яь мебельни оатхалаш. Цига гIолла чакхъяьннача кромкашта кхыметтел планови йолча 10 процент ярашта а ремонт е езаш хилац. Къахьегама овсарле дикка лакхъяьй «Има» яхача автоматически лине. КIезига лоархIам болаш дац цхьаккха тайпа тата, вибраци йоацаш из болх беш хилар а. Долче, мебельщикаш кIезигагIа кIаьдлургба балха тIа, цар унахцIено дикагIа хургъя.

«Има» яхача автоматически лине мах, из вIашагIйоллача дIадохийтар а тIехьа дIалаьрхIача 550 эзар сом да. Цо луш болча пайданга диллача из дукха дац: къахьегама овсарле лаккъеннай цхьаккха гIалат доацаш хул цунца обработка яь мебельни оатхалаш. Лини дIаоттаеча, цунна наладкей обвязкей еча тIехдика, хьинар кхо ца деш къахьийгар бригадир В. Забурунов керте латтача монтажникаша, бригадира В. Белоскуркина кулгалдеча электромонтераша.

Кердача лине тIа къьастта дика болх беш хиларца белгалваьнна ва оператор С. Егоров. Пуско-наладочни балхаш деча хана, лини дIаоттаеча, из вIашагIйоллача цул дикагIа къахьийга саг вац укхаза.

Кердача автоматически лине тIа болх бе Iомабара лаьрхIа цехера вахийта массехк саг хилар Волгодонерча цу серех йолча «Бизон» яхача лине, Ростов-на-Дону яхача городерча Урицке цIерагIча мебельни объединене электромонтерий говзалаш Iомаеш. Iалаьмате дика кийчбир уж цига. ХIанз царех тийша да авари ца хулийташ, дуккхача хана «Има» яхача лине болх бар.

«Има» яхача автоматически лине тIа болх бе кийчбара Волгодонске деша бахийтача болхлоех дийцар фанеровально-заготовительни цеха начальника У. А. Махазаева.

— Шоашта тIадилла гIулакх цIена кхоачашдергдола башха-дика производственникаш ба уж.

I. ТОХОВ.

ШКОЛАНА НОВКЪОСТАЛ ЭШ

Белгалдаккха доагIа нохчийн гIалгIайн культура дегIаахара Iаткъаш хинна цхьаццадола кхоачамбоацараш а. Эггара халагIча хьале хиннай цу даькъе халкъа образовани: 1920 — 1944 шш. алфавиташ кхозза хийцад, хIаьта 1944 шера февраль бетта нохчийн гIалгIайн Iобахийтаро дисар а хIалакдир культура дегIакхувлара гIулакх.

Нохч-ГIалгIай автономи меттаоттаяр боккха лоархIам болаш дар. Мехка а республика а кулгалхоша чакхдаьхача гIулакхаша йиш хилийтар нохчийн гIалгIайн социально-экономически, политически культурнии дегIаахара лард йолла.

ЧIоагIа хала дар дешар юхаметтаоттаде а кхы тIа тоаде а. Казахстана а Юкъерча Азе а тайп-тайпарча областашкара цIаухача наьха бераша хIанзалца дийшадар эрсий, казахий, киргизий меттайла. Цунца дувзаденна пар кийчон боарам а тайп-тайпара бар. Республике цIа мел баьхкараш эрсий школан дешара плана программагIа Iомабе эттача хIама хургдоацилга ховш дар. ХIаьта наьна меттала деша вIаштIехьдацар — тоъацар лертта мотт а шоаш хьеха предмет а ховргдола специалисташ, учебникаш, и. кх. дI.

Хаттар латтар: мишта хилча бакъахьа я школа? Хьалхарча цхьан-шин шера школашка тайп-тайпарча дешара планех пайда ийбе лаьрхIар, къаман кадраш кийч ме ю 1 — 4 классашка наьна меттала хьехарга довргдолаш.

Цул совгIа, 1958 — 1959 дешара шера «нохч-гIалгIай» школашка юкъейоалайир подготовительни классаш. Эрсий меттала деша вайнаьха бераш Iомадара проблема къоаста-м яцар цар, хIаьта мотт Iомабара кIезиг-дукха гIо дора.

Хиланза даргдоаца хIама а хинна дIаэттар подготовительни классаш 1961 шера, хIана аьлча, цу шера дениз республика къаман школаш «даьша-ноаноша дехарах» эрсий меттала хьеха йолаелар. Къаман школа хила еззача тайпара меттаоттаяра уйла йицъелар.

Шийх националист алар кхераш, нагахьа саг вахьацар цу тайпарча «къаман школашта» духьалвала. Эггара хьалхарча дийнахьа дениз царна хьинаре духьаллатташ хьабаьхкарех бар Айдамиров Абузар, Ошаев Халид, иштта кхы цхьаццабараш. Из проблема геттара дика йовзаш я цу «къаман школех» малагIа пайда боал ховш а вар йоазонхо хиларал совгIа, школе хьехархо а вола А. Айдамиров.

Дешара керттера мотт харцахьа хилар бахьан долаш лохбелар дешархой дешара боарам. ХIара шера чубсараш дукхагIа хулар. 1958—1959 дешара шера чувисар 7,5 эзар саг (7,8 процент) хиннавале, 1963 — 1964 дешара шера чувиссар 16,6 эзар саг вар (8,2 процент). Республика 6 школе 1963 шера даьча тохкамаша хьехкхар чубисарех 90 процентал тIех бараш эрсий мотт ца ховш болга.

Геттара дукха кхоачамбоацараш дар наьна моттн литературен хьехача. Республике яцар цхьа-цаI къаман школа. Школашка наьна мотт Iомабора английски, немецки метташ Iомадеш санна, хIаьта городерча школашка вIалла Iома а бацар.

Наьна мотт Iомабеш йола школа ца хиларо доккхий вонаш дир: наьна мотт бицлуш латтар, къаман культура а истори а довзара боарам лохбелар. Хьалххийра наьна мотт вIалла ца ховш йола ноахал. Къаман гIулакх, эздел довзийтацар кагирхошта е школас е культура учреждениеша. Радио- телепередачаш наьна меттала геттара лоаца яр.

Республике хIанз а яц киностуди, вайнаьха меттала даьккха фильм а дац.

Лоацца аьлча, наьна мотт, фольклор, традицеш, халкъа турпалаш а даьй дика гIулакхаш а тIакIалтIадаьха, юхмаччахьадаьха дувцар.

Тахан, вай чакхъяккха гIертача перестройкас таро лу вайна уж деррига кхоачамбоацараш дIадаха, этта хьал овлангара дениз хувца. Перестройка декхар айхха бувзам болаш халкъа культурни вахар айдарца.

ХIанзлехьа деш да цу хьакъехьа цхьаццадола хIамаш, хIаьта а безам болчча тайпара сиха чакхдалац-кх из. Вай массане юкъара декхар да из гIулакх тоадар.

Т. КАДЫРОВА,
Л. КОДЗОЕВА,
исторе, экономика, социологен филологен Нохч-ГIалгIай Iилматохкама института зIамагIбола Iилман болхлой.

Суда залера

УНЗАРА ЛАЗАР

МагIалбике ваь а хьалкхийна а ва Ильин Владимир. Укхаза дийшад цо, балха эттав, саг йоалаьй. Цхьабакъда, массехк шу хьалха гIолбувла болабелар цун вахара никъ. ХIанз ховш да, из толхаваьр, дезалах ваьккхар, цох зуламхо ваьр наркотик йолга.

Вознесенскерча газ чакхйоахача предприяте цо болх бу массехк шу дар. ХIара дийнахьа вахтови автобусаца городера цига дIаводаш а цигара цIавоагIаш а зувра цо М. Горьке цIерагIча совхоза кхашка тIабаьнна кIомал. ЗIамгача сага бIарг тIаувзар цо.

Цхьан дийнахьа новкъа автобус соца а яйта, тIера Iоваьлар из. Новкъостий къайлабаьлча, ше саго зуй хьожаш, дIа-хьа бIарг лекхар. Цул тIехьагIа, кIомал гулбе волавелар.

ХIаьта цунна из гIулакх геттара чIоагIа дезаденнилга хьахьокхаш дар дIахо хиннар. Милице болхлоша цун цIагIара хьалаьцар 587,1 грамм марихуана, куртка кисара — 5,5 грамм. Ше балха волча моттиге а наркотик лелайора Ильина. Цигара корайир 7 грамм марихуана.

Халкъа суде дош къоастадеча хана, Владимира ца дувцаш фаьлгаш дацар.

— Сайца яьхача кхалсагаца довнаш дувлар са, — йоахар цо. — Цу гIулакхо дог эттIадеш наркотикага ваьлар со. Милице болхлой сихбенна бецаре, сай дегIах лета из зулам айса дIадоаккхаргдар аз.

Ильина набахта чувалла ха техар. Цхьабакъда, укхаза тIадам оттабе хьалха да. Шоашта уллув болх беш волча сагах фу доал ца ховш, цо леладечох са ца кхувш хиннаб-те Владимира новкъостий, кулгалхой? Хьагучох, царех лечкъаеш марихуана яйзаяц цо. Ийзаяларе ший балха моттиге из лела а ергъяцар.

М. МУРАТОВ.

ХЬЕХАРХОЙ «ГЕРГА ИСТОЛ»

Самардийнахьа. Грозне № 3 йолча профессионально-технически училища актови зале дIайихьар «Герга истол» яха кхетаче.

Цига гулбеллар республикерча училищай директораши дикагIа бола хьехархойн, шоай балха юкъе дукха кердадараш доаладу мастераши.

«Герга истол» дIадоладеш хьехархоша хьалхарча даькъе белгалдаьккхар шоашта хьалхашка латта декхараш, къоастайир перестройкас дIадехар кхоачашдеш нийслуш йола халонаш.

Цу хьакъехьа къамаьл деш бар Л. Махтомирзаев номер № 22 йолча СПТУ директор, РСФСР заслуженни мастер А. Мусик.

Таханарча вахаро дукха кердадараш юкъе доаладаьд производственни дешара. ДукхагIча даькъе уж хувцамаш чакхдоахараш укхаза гулбенна нах, педагогаш-новатораш ба.

Мишта хила деза училищашкара хьал? Фуд новкъадар? МалагIа бувзамаш хила деза училищай предприятешца? Цу хаттарашта жоп лохаш бар хьехархой В. Н. Силерова, (СПТУ-15), Т. В. Серафимова (СПТУ-7), Н. В. Янушин (СПТУ-10), кхыбараш.

— Тха базови предприяти тахан хозрасчетах къахьегаш я, — аьлар Назранерча № 14 йолча училища мастеро Гадаборшев Хьасана. — Тхона хеталора, хIанз мукъагIа, ший ахчан а, ший ресурсашта а бокъонца вола да цох хинначул тIехьагIа, тха балашта дукхагIа гIо-новкъостал дерг-мадий цо аьнна. Бакъда, тхона хетар хиланзар. Цул совгIа геттара кIезига ба тха шефаш а — «Электроинструмент» яхача завода коллективо тхона тIа лоаттабу теркам.

«Гергача истола» юкъе дакъа лаьцар ЧИГПИ кафедра заведующий волча педагогически Iилмай кандидата И. Т. Сенченкос, психологически Iилмай кандидата Е. С. Волкова, хьалкъа образовани министерства йоккхагIйолча методиста Нина Тиграновна Королевас.

Гриппах лорале

ХIара шера, Iа тIа массаза доагIа, массе а ханарча нахах кхет хала лазараш. Царна юкъе халагIдар да грипп. Из хьоаду гриппа А, В, С яхача вирусаша. ХIанз республике грипп даржа ха йолаеннай, из эггара дукхагIа даржаргда январь кхоачалуш — февраль болалуш. Нагахьа санна, хьалха грипп цхьан группа (А яле а, В яле а, е С яле а) вирусо хьоадеш хиннадале, укх шера из хьоадергда массе а вирусаша. МалагIча бахьанца кхета тарлургда грипп?

Из лазар сагах кхета тарлу цамогаш волча сагагара. Грипп кхийтта саг кхайкавича е Iиршинг даьлча, цо къамаьл деча хана йоалача шода тIоадал е багара йоагIа Iи кхийтача грипп кхычунга дала тарлу. ХIаьта грипп хиннача сага шода тIадамаш цунгара 1,5 — 2 метр гаьна даржа тарлу.

Иштта даьнна тIадамаш унахцIена волча саго садоаккхача хана цун багарча шода тIа кхийтача, царцара вирус сиха еба йолалу, лазар хьоаду. Иштта лазар кхийттача сага шийла хет, дегIа температура айлу, чIоагIIа лаза болалу корта, дегIа дулх, голаш хотталу моттигаш, кхайкаве волалу, мераж коачлу. Грипп шин тайпара хила йиш я: аттеи хален. ХIаьта грипп атта хинна саг лорашка а ца водаш, ше шийна дарба де волалу. Из чIоагIа ихераме да сага унахцIенонна. Иштта атта грипп дола нах болх беш хул, наха юкъе лел, шоашкара лазар кхычарна юкъе дIа а доаржадеш.

Грипп хала кхийтта цамогаш бола нах кIеззига садукъаш хул. Цул тIехьагIа мераж, къамаргаш, лакаш цIийлу, мераж, шодаш аха йолалу. Грипп кхераме да зIамигача бераштa, хIана аьлча, кхыметтел кIеззига мара ца кхийтача а лазар михьара доал. Гриппо организма низ бохабу, кхыча лазарашта духьалъотталулга лохду. Грипп хиннача сага цIагIа дарба даро лазар кхы а сихде тарлу. Масала, из пехкашта лазар хила мег. ЗIаммига а грипп лета саг, бер дале а кхийна саг вале а, Iовужаве веза, лор хьавеха веза, хIана аьлча, лора мара отталургъяц нийса диагноз, цо мара къоастадергдац унахочоа дарба мича дергда: больнице е цIагIа.

Нагахьа санна нахо цIагIа дарба дергдолаш вуте, лоро аьннар дизза кхоачаш де деза унахочоа дарба деча.

Гриппах лоравалара а шийна гонахьарбараш лорабара а фу де деза?

Кхайкавечеи Iаршангаш дувлачеи хана бат йовлакхаца дIакъовла еза. Боккха лоархIам болаш да грипп хинна саг чуулла цIа цIена лоаттадар, тIаьда пахашк а хьокхаш ий, кораш, наIараш, мебель демах цIенъяр. Хьокхаш йола пахашк дезинфекце маркхалца йошаяь хилча дика да. ЦIаьхха шелваларах лоравала веза, когаш массаза а бIекъа лоаттабе беза, цамогаш болча нахах веттвала везац.

ХIаьта, нагахьа санна из дерригa хIама леладешше а, цIагIа грипп кхийтта саг гучаваьлча, тIаккха фу де деза? Эггара хьалха из саг кхычарех къоаставе веза ше къаьсттача цIагIа е кхыча тайпара. Унахочун чухьа дувхаду барзаш, пхьегIаш, кулгех хьекха йовлакх ший къаьстта хила деза. Унахочо леладаь чухьа дувхаду барзкъаш, кулгах хьекха а мерех хьекха а йовлакхаш, маскаш кхехкае еза, тIаккха йитта а. Унахочунга хьожаш волча саго диалха диллa хикиси бата тIа хьоарчаде деза. Унахочунна даа хIама тийнна пхьегIаш кхехкае еза. Унахочоа бIайхха юврrIа тIа а билла, из чуулача цIагIа фо кхетийта деза. Лоро аьннар унахочо кхоачашдарга хьежа веза. Грипп дола саг наха юкъе лела мегаргвац, хIана аьлча, цунгара лазар кхычарга дала тарлу. Грипп кхийттача нанас ший берашка хьожаш диалха вIашка диллача хикисеца бат къовла еза. Из кIедж йоахача хила а доалладаь, дитта деза, аьшк тоха а еза, цкъара берашка хьежачул тIехьагIа. Грипп кхетара зIамига белгало гучаяьлча, бер ясле е беша дига йиш яц, иштта школе а, из кхыча бераштa юкъе хилийта дагIац.

Уж еррига йийца правилаши де дезараши кхоачашдича, грипп дIадаржаргдац, тIаккха гриппах нах лора а лургба.

М. ВАРТАНЯН,
унахцIенои Республикански центра керттера лор.

Безаме тIаэц

Йоккха яц «Счастье» яхача кооперативни кафе коллектив, укхаза къахьегаш ва ялхайтта саг. Уж ба шоай клиенташца Iимерза, дика гIулакх дара шоай хьинар кхо ца деш къахьегаш бола болхлой.

Шин цехах латташ я «Счастье» яха кооперативни кафе. Цхьан цехе кийчду дулх-хьалтIамаш, даьтта хьекха чаьпилгаш, хингалаш, гIалмакхий чай. ХIаьта шоллагIча цехе хьаю герга маьхк. Маьхага диллача дукха деза а дац дохкаш дола дaараш, бакъда, чIоагIа чам болаш да. Цудухьа хIара дийнахьа дукха нах хул цига.

ДIахо йодача хана шоаш кийчдеча кхачан даарий ассортимент шер а еш, дикка дукхагIа товараш дохка шоаш лерхIаш хиларах дувц кафе председатела Сайд-Эме.

Шоай декхараш массаза цIена кхоачашдеш, клиенташ безаме тIаэцаш хиларца белгалбаьнна ба кооперативни кафе председатела гIонча В. Башаев, цхьоалагIча цеха кулгалхо Н. Кудусова, повар М. Закриева, маьхк йоттар Б. Насардинова, повараш Л. С. Бабатханова, Н. Джамбулатова, Л. Кадырова, Р. Абдулаева, кхыбараш. Цар гIулакх даь болча нахах нагахьа саг дIаводац царна дег тIара доагIача дIайхача дешаща баркал ца оалаш.

Кхо бутт совгIа ха мара яц «Счастье» яха кооперативни кафе болх бе йолаенна. Цу лоаццача хана дукха дика гIулакхаш карагIдаьннад цун коллективана. Шийна бийдал лоаттаергйолаш Шаьла района Автуры яхача юрта цо вIашагIбеллаб гIонна бола боахам. Цига цо лелабеш ба ткъаьх етт, 70 устагIа, ялх бIаь совгIа котам. Из боахам тIа-тIа шербеш, хадданза шоашта эша шурий продукци, дулх лоаттадергдолаш гIулакх вIаштIехьдоаккхаш ба кафе кулгалхой. ХIаьта хьоар розничнии маьхах кооперативни кафе коллективо ийду ше тIачIоагIъяьча № 4 йолча Грознерча маьхк еча завода коллективагара. Долче, кафе болхлоша доккха новкъостал ду завода коллективана а паччахьалкхен плани тIайийца социалистически декхараши толамца кхоачашдара. Лоацца аьлча, хIанзарча кооперативашкарча хьалаша дIа мадеххара болх беш я «Счастье» коллектив. Из дог тийша я дIахо йодача хана ший болх тIа-тIа тоабергхиларах.

К. БАШИРОВ.

СУРТА ТIА: повар Н. Джамбулатова.

И. ПЛИЕВА сурт.

СПОРТ

Дзю-до

Укх деношка Саратовски области г. Балакове чакхъяьлар дзю-до чемпионат. Цига дакъа лоацаш хилар вай республикера спортсменаш. Цу яхьашка йоккха коталу яьккхар 95 килограмм дозал долчарна юкъе Мальцагов Мувсас. Цох РСФСР чемпион хилар. 95 килограммал совгIа дозал долчарна юкъе шоллагIа моттиг яьккхар вай мехкахочо Зелимханов Мохьмада. ПхелагIеи ялхлагIеи моттигаш яьхар Абдулаев Германеи (78 кг) Ахмадов Шеринеи (68 кг). ТIеххьарчо СССР спорта мастера норматив кхоачашйир.

Цари цIихезача вай мехкахоша Балтиев Умареи Вахаев ИбрахIимеи укх шера г. Киеве хургйолча СССР чемпионате дакъа лоацаргда.

Баскетбол

Грозне химико-технологически техникуме чакхъяьннай юкъерча дешара заведеней баскетболах йола яхьаш. Цига дакъа лоацаш хилар медицински, педагогически, политехнически, кооперативни, Серноводски юртбоахама техникумайн училищайн спортсменаш. Цхьаккха команда кот а ца йоалаш, хьалхле яьккхар белгальяккхара кхы тIа а ха тIатоха езаш хилар. Цу тайппара, тIеххьара ди чакхдаллалца белгтала ала йиш йолаш дацар чемпионата кубок хьанга кхоачаргья. ТIеххьара кооперативнии политехнически техникумий командаш лайзачул тIехьагIа мара дерригa ший моттиге дIаоттанзар. Хьалхара моттиг кооперативни техникумас яьккхар, хIаьта шоллагIа яр политехнически кхоалагIа — Серноводски юртбоахамен техникумий спортсменашта кхаьчар.

Коталу яьккхачоа кубоки грамоташи елар, хIаьта призовой моттигаш яьхараштa — грамоташ.

* * *

Баскетболах ловзара укх деношка г. Грозне мехкдаьтта техникуме чакхъяьлар Советски Союза Турпала Ш. С. Абрамова сийна хетаяь кубок яккхара V Ерригсоюзни яхьаш. Цига дакъа лоацаш хилар: Нижневартовскерча, Орджоникидзерча, Невинномысскерча, Новый Уренгоерча, Стерлитомакерча техникумай ДЮСШ-ай маIача наьхеи кхалнаьхеи баскетболни командаш. ТIеххьара а хьалхареи шоллагIеи моттиг къувсаш хиннача маIача наьха финале счет 81:57 йолаш Невинномысски мехкдаьтта техникума спортсменаш эша а баь, коталои цунца цхьана кубоки грозненски мехкдаьтта техникума командо яьккхар. КхоалагIа моттиг Стерлитомакски физически культура техникума спортсменашта кхаьчар.

Кхалнаьха командашта юкъе кубок Стерлитомакски физически культура техникума командас яьккхар. Цар финале счет 56:53 йолаш эшабир грозненски мехкдаьтта техникума спортсменкаш. КхоалагIча моттиге г Орджоникидзерча ДЮСШ-а команда хилар.

К. ЕВЛОЕВ.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

11 ЯНВАРЬ

ЕРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — «Житие Дон Кихота и Санчо» яха художественни фильм. 4-гIа сери.
9.40 — Мультфильм.
9.55 — «Ромео и Джульетта» яха фильм-балет.
11.25 — Берий сахьат (английски метта урокаца).
12.25 — Коллаж.
12.30 — «Ха».
* * *
15.30 — И. Брамс. Соната.
15.55 — Документальни фильмаш.
16.05 — Музыкальни сокровищница.
17.30 — «Коммунист» яхача журнала редакце хинна «Герга истол».
18.30 — «Ха».
19.00 — «...Ялхайтта шу даланзеи бокхагIеи».
19.45 — Мультфильм.
19.55 — «Житие Дон Кихота и Санчо» яха художественни фильм. ШоллагIа фильм. 4-гIа сери.
21.00 — «Ха».
21.30 — «Юхь мехкагахьа йолаш».
22.30 — Итальянски музыка сайре.
23.20 — Бокххийчарча дола мультфильмаш.
23.45 — «Ха».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — Iилма - довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Природоведени. 4-гIа класс.
9.05 — Испански мотт. Iомабу 1-ра шу.
10.05 — Испански мотт. Iомабу 2-гIа шу.
10.35, 11.35 — Физика. 8-гIа класс.
11.05 — Вай беш.
12.05 — «Иван Грозный» яха исторически фильм. 1-ра сери.
13.50 — Ритмически гимнастика.
14.20 — Телефильм.
17.00 — «Золотая Колыма» яха передача.
17.45 — Документальни фильм.
18.00 — Хоржамашта накъадолхаш (нохчий меттала).
18.30 — «Ха».
19.00 — Къовсама Дунен халкъашта юкъера фестиваль.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.15 — Реклама. Хоамаш.
20.20 — Информационно-публицистически программа.
21.00 — Нохчий мотт Iомабу вай.
21.30 — «Иван Грозный» яха исторически фильм. 2-гIа сери.
22.55 — Концерт.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — Iилма - довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Природоведени. 2-гIа класс.
8.55, 9.55 — Киножурнал.
9.05 — Английски мотт. Iомабу 1-ра шу.
10.05 — Английски мотт. Iомабу 2-гIа шу.
10.35, 11.35 — Географи. 6-гIа класс.
11.05 — ЦIагIара академи.
12.05 — «Иван Грозный» яха исторически фильм. 2-гIа сери.
13.25 — Концерт.
13.55 — Телефильм.
* * *
17.00 — Мультфильмаш.
17.35 — Фильм - реклама.
17.40 — Хоржамашта накъадолхаш (гIалгIай меттала).
18.00 — Культуреи къаман традицеши.
18.30 — «Ха».
19.00 — Информационно-публицистически программа.
19.40 — «Галактика» яха клуб.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.20 — ГIалгIай метта урокаш.
20.50 — Киножурнал.
21.00 — Даймехка продукцесий айдеш (нохчий меттала).
21.30 — «Старый Новый год» яха телевизионни художественни фильм. 1-реи 2-гIеи сереш.

12 ЯНВАРЬ

ПIАЬРАСКА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — «Житие Дон Кихота и Санчо» яха художественни фильм. ШоллагIа фильм, 5-гIа сери.
9.45 — «...Ялхайтта шу даланзеи бокххагIеи».
10.30 — «Юхь мехкагахьа ерзаяь».
11.30 — «Фестивалаш. Конкурсаш. Концерташ».
12.30 — «Ха».
* * *
15.40 — Документальни фильм.
15.55 — «Ретро»
16.55 — Чайковске уйла еш.
18.25 — Коллаж.
18.30 — «Ха».
19.00 — Iаьдал — Советашка. Ашхабад — Москва — Минск телетIийи.
19.50 — «Житие Дон Кихота и Санчо» яха художественни фильм. ШоллагIа фильм. 5-гIа сери.
21.00 — «Ха».
21.30 — «Судьба одного изобретения» яха телеочерк.
21.45 — «Из хиннад... хиннад...».
22.00 — Кагирхой программа.
23.45 — «Ха».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.20 — «Приключения на маленьких островах» яха художественни фильм.
9.30 — Мультфильм.
9.45 — «Дверь, открытая для тебя» яха художественни фильм. 1-реи 2-гIеи сереш.
12.00 — Документальни фильм.
12.30 — Лыжни спорт. Дунен кубок. 30 км. МаIанах.
14.00 — Документальни фильм.
14.30 — «В эфире — Советская Россия» яха видеоканал.
17.00 — «Министра театральни дебют» яха передача.
18.05 — Вай заманхо (гIалгIай меттала).
18.55 — Культуреи къаман традицеши.
19.25 — Концерт (нохчий меттала).
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.15 — Поэзе минуташ.
20.25 — Музыкальни абонемент.
21.30 — «Вай дахаш дола дуне». Режиссера В. Виноградова фильмаш.
22.30 — «Венский экспресс» яхеи «Не ходите девки замуж» яхеи художественни фильмаш. «И еще раз про любовь» яха киноконцерт.

13 ЯНВАРЬ

ШОАТТА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.30 — ЦIагIара академи.
9.00 — Мультфильм.
9.10 — Халкъа инструментий оазаш.
9.40 — Сага институт.
10.40 — Халкъа кхоллам.
11.10 — Хьайбай дунен тIа.
12.10 — «На всю оставшуюся жизнь» яха художественни фильм. 1-реи 2-гIеи сереш.
14.30 — «Цирк для моих внуков» яхача фильма-монографе премьера.
15.40 — Спектр. Дунен халкъашта юкъера программа.
16.10 — «Укротительница тигров» яха художественни фильм.
18.00 — Дунен халкъашта юкъера панорама.
18.45 — «Крок» яхача анимационни кино I Ерригсоюзни фестивала фильмаш.
19.15 — «Радуга» яха халкъа кхоллама телепрограммай VIII Дунен халкъашта юкъера фестиваль.
19.45 — Кинопанорама. 1-ра дакъа.
21.00 — «Ха».
21.30 — Кинопанорама. 2-гIа дакъа.
22.45 — «Новогодний детектив» яхача балета премьера.
23.10 — «А» яха музыкальни программа.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.20 — «Приключения на маленьких островах» яха художественни фильм.
9.30 — Мультфильм.
9.45 — «Дверь, открытая для тебя» яха художественни фильм. 1-реи 2-гIеи сереш.
12.00 — Документальни фильм.
12.30 — Лыжни спорт. Дунен кубок. 30 км. МаIанах.
14.00 — Документальни фильм.
14.30 — «В эфире — Советская Россия» яха видеоканал.
17.00 — «Министра театральни дебют» яха передача.
18.05 — Вай заманхо (гIалгIай меттала).
18.55 — Культуреи къаман традицеши.
19.25 — Концерт (нохчий меттала).
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.15 — Поэзе минуташ.
20.25 — Музыкальни абонемент.
21.30 — «Вай дахаш дола дуне». Режиссера В. Виноградова фильмаш.
22.30 — «Венский экспресс» яхеи «Не ходите девки замуж» яхеи художественни фильмаш. «И еще раз про любовь» яха киноконцерт.

РАДИО

11 ЯНВАРЬ, ЕРА

7.30 Сихдалара баргал етташ.
7.40 Хоамаш.
7.50—8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30—9.00 С. Чахкиева дешаш яздаь иллеш (гIалгIай меттала).
11.15 Халкъа эздел (нохчий меттала).
11.30 ГIишлошта — сихали динали (нохчий меттала).
11.45—12.00 Болхлочун уйлаш.
15.15—15.30 Перестройка публициста бIаргашца (гIалгIай меттала).
17.15 Передачай программа. Хаоттам.
17.16 Къамаьл ду районни радиос. Урус-Мартановски районера передача.
17.31 «Музыкальни культура дегIаахара наькъаш» (гIалгIай меттала).
18.00 Керда хоамаш.
18.10 Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.40—19.00 Халкъа ашараш (нохчий меттала).

12 ЯНВАРЬ, ПIАЬРАСКА

7.30 «Юрта Iуйренаш».
7.45 Хоамаш.
7.55—8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30 «Юрта вахар» (гIалгIай меттала).
8.45—9.00 Музыкальни радиооткрытка (нохчий меттала).
11.15—12.00 Опереттаца вIашагIкхетар (нохчий меттала).
15.15 Передачай программа. Хаоттам.
15.16 Хоржамашта накъадолхаш (гIалгIай меттала).
15.31 «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала).
15.46—16.00 Концерт.
18.00 Керда хоамаш.
18.10 Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 Музыка.
18.40—19.00 Шерашин нахи (нохчий меттала).

Хоттам

Тахан республике гIоллеи Грознеи морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 2 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике —3 +2, Грозне —1 +1 градус йолаш хилеи тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана —6 —11, дийнахьа —2 +3 градус йолаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364907. г. Грозный, Маяковске ул. 92. Телефонаш: редактора — 22-45-57; редактора заместитела — 22-85-07; бехктокхама секретара — 22-84-68; отделий: партийни вахара — 22-53-12. промышленностеи транспортеи — 22-75-81. 22-65-01; юрта боахама — 22-47-84. 22-90-66; культура — 22-64-75.22-75-78; письмой — 22-85-64; машинописни бюро—22-89-51; корректорски — 22-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского. 92. Телефоны: редактора — 22-45-57; заместителя редактора — 22-85-07; ответственного секретаря — 22-84-68; отделов: партийной жизни — 22-53-12. 22-54-04; промышленности и транспорта —22-75-81; 22-65-01; сельского хозяйства — 22-90-66; 22-47-84; культуры — 22-64-75; 22-75-78; писем — 22-85-64; машинописное бюро — 22-89-51; корректорская — 22-89-88.

Газет арадувл шинареи ереи, шоаттеи деношка

СФ00021. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 116.